

25 PIRAMIDA DREVNOG SVIJETA

- FELJTON -

Sadržaj:

1. [Briljantna Čičen Ica \(Meksiko\)](#)
2. [Peruanske piramide Sunca i Mjeseca \(Peru\)](#)
3. [Piramide u Kini \(Kini\)](#)
4. [Čarobni Palenke \(Meksiko\)](#)
5. [Monumentalni Tikal \(Guatemala\)](#)
6. [Artistički Kopan \(Honduras\)](#)
7. [Tukume piramide \(Peru\)](#)
8. [Veličanstveni Monte Alban \(Oahaka, Meksiko\)](#)
9. [Sakhara \(Egipat\) i El Tazumal \(Salvador\)](#)
10. [Elegantni Ušmal \(Jukatan, Meksiko\)](#)
11. [Piramide u Gizi nisu bile grobnice faraona \(Egipat\)](#)
12. [Teotihuakan – grad piramida \(Meksiko\)](#)
13. [Naska piramide \(Peru\)](#)
14. [Čolula – “grad onih koji su otišli” \(Meksiko\)](#)
15. [Piramide sa Kanara \(Kanarsko otočje, Španija\)](#)
16. [Piramide u Akančeu i Izamalu \(Meksiko\)](#)
17. [Japanske podvodne piramide \(Japan\)](#)
18. [Ek-Balam i Koba \(Meksiko\)](#)
19. [Kružna piramida Kvikvilko \(Meksiko\)](#)
20. [Tolteci i Tula \(Meksiko\)](#)
21. [Jahčilan \(Meksiko\)](#)
22. [Bosanska piramida Sunca \(BiH\)](#)
23. [Najvažniji historijski spomenik Evrope \(BiH\)](#)
24. [Petogodišnji Program istraživanja \(BiH\)](#)

1. BRILJANTNA ČIČEN ICA (MEKSIKO)

Piramide su najznačajniji građevinski objekti ljudske civilizacije. U njima je sadržano kompleksno znanje astronomije, sakralne geometrije, matematike i sjajnih arhitektonskih, artistskih i građevinskih uzleta.

Ovaj feljton će čitaoce provesti kroz 25 piramidalnih kompleksa u 10 zemalja širom svijeta na četiri kontinenta. Pokušaćemo srušiti uvriježene, a pogrešne predstave o piramidama kao “grobnicama kraljeva”.

Bilo bi hrabro ustvrditi da je ijedna značajnija piramida u svijetu u potpunosti ispitana i objašnjena. Na primjeru jedne od najpoznatijih piramida iz svijeta Maja, meksičke piramide Kukulkan u Čičen Ici, pokazaće se da tek zadnjih nekoliko godina učimo o njenoj stvarnoj briljantnosti.

VANSERIJSKI INŽINJERIJSKI PODUH VAT

Prilikom svoje posjete Čičenu, prva građevina na koju sam naišao na širokom platou je ujedno i najpoznatija: piramida El Castillo (dvorac) ili Kukulkanova piramida. S razlogom se ova skladna piramida nalazi na mnogobrojnim turističkim prospektima.

Na četvrtastoj osnovi se skrasio perfektno simetrični dizajn koji u sebi sadrži elemente sofisticiranog kalendara Maja. Svaka od četiri strane piramide ima 91 stepenicu; ukupno 364 stepenice plus platforma na vrhu simboliziraju broj dana po sunčevom kalendaru. Dodatna stepenica ispod piramide označava put u podzemni svijet.

Piramida Kukulkan, Čičen Ica, Jukatan, Meksiko

Svaka strana piramide ima 18 terasa – po devet sa svake strane stepenica (“devet Gospodara vremena”) – 18 je broj mjeseci za jednu godinu po kalendaru Maja. Ukupno su 52 panela na piramidi i to odgovara broju godina jednog kalendarskog ciklusa Maja. (Ovaj ciklus od 52 godine je usko povezan sa zvjezdanim sistemom Plejada.)

Svakako najpoznatiji fenomen vezan za Piramidu se dešava dva puta godišnje: na proljetnu i jesenju ravnodnevicu (21.03. i 21.09.) Sa početkom zalaska sunca na sjevernim stepenicama se stvara sjena ispod terasa koja u kombinaciji sa sedam svjetlosnih trokuta nalikuje tijelu zmije. Na dnu stepenica je isklesana glava serpenta tako da je iluzija kompletna. U proljeće se serpent spušta prema zemlji; u jesen se penje ka nebu.

Ovaj briljantni inženjerski poduhvat Maja privuče oko 25.000 posjetilaca tokom dva godišnja ekvinocija.

Unutar piramide Kukulkan je sistem hodnika koji dovode do ranije izgrađenih hramova. U jednoj od prostorija je statua jaguara. Tijelo je od crvenog kamena. Oči su mu od zelenog džada (nephrita). Problem otvara porijeklo ovog poludragog kamena. Naime, u Meksiku ne postoje nalazišta nephrita. Najbliža su... u Kini ?!

Zvanična historija ne priznaje postojanje kontakata između Kine i Meksika prije par hiljada godina. Ali, nesumnjivo da je postojala komunikacija ovih kontinenata mnogo dublje u prošlosti.

AKUSTIČNA ARHEOLOGIJA

Piramida Kukulkan u Čičen Ici ima još jednu impresivnu karakteristiku. Stojim u podnožju velikih stepenica. Kamene glave serpenta završavaju preda mnom. Zaplješćem. Ne uzvraća mi se eho pljeska. Ono što čujem je nalik cvrkutu ptice! Ptice?!

Tako je. I meni se potvrđuje da je zvuk svete ptice Maja – kvecal (quetzal) – ostao zauvijek zapisan u piramidi!

Kvecal, prema legendi, simbolično predstavlja “duh Maja”. Kukulkan u svom korijenu (prefiks “k’uk”), na jeziku Maja, označava pticu kvecal. A drugo ime za superiorno biće Kukulkan je Kvecakoatl.

Vaznost ptice kvecal je prikazana na hijeroglifima Maja. Kukulkan je predstavljen u ljudskom obličju sa velikim kvecalom iza sebe, koji lebdi kao duh. Nadalje, mnogobrojni su dokazi o upotrebi perja kvecala u spiritualnim ceremonijama u svim gradovima Maja.

Kvecal je spona između materijalnog i duhovnog svijeta. Piramida Kukulkan, kroz cvrkut kvecala, premošćuje ove dvije dimenzije. Eho koji čujemo... su spritualni glasovi kvecala, koji nosi poruke Bogova.

Svijet XXI stoljeća ostavlja svoj zvučni zapis na medijima kao sto su kompjuterski diskovi. U posljednjih stotina godina tehnologija snimanja tona se mijenjala veći broj puta. Za razliku od nas, Maje su svoj zapis ostavljale u svojim građevinama. Neograničeni smjenama tehnologija i godišnjih doba.

Da bi provjerili ove teze morali bi formirati novu naučnu disciplinu. Nazovimo je akustična arheologija. Iskoristimo postojeće skromne instrumente (sonogram i zvučni kristal). I, krenimo sa provjerom hipoteze.

Hipoteza je slijedeća: Maje su u primjeru piramide Kukulkan izgradile stepenice kao akustične grilje svjesno kreirajući eho zvuka svete ptice Maja, kvecala (lat. pharomachus mocinno).

Snimljen je cvrkut ptice kvecal; takođe, zapisan je zvuk i sonogram “cvrkuta” koji se stvara na stepenicama. Poredi se kvalitet zvuka, frekvencija, dužina i harmonijska struktura. Rezultati akustičara David Lubmana iz Westminstera (Kalifornija) iz 1998: postoji frapantna sličnost!

Frekvencija zvuka ptice kvecal se kreće između 900 – 1300 Hz. Prosječna širina stepenica je 26.2 cm i ona daje maksimalnu frekvenciju “cvrkuta” stepenica od 1310 Hz. Prosječna visina stepenice je 26.4 cm što daje dužinu hipotenuze od 37.3 cm i minimalnu frekvenciju “cvrkuta” stepenica od 922 Hz.

Drugim riječima, dizajn stepenica, korišteni materijal i sama njihova izgradnja su bili usmjereni na maksimalno imitiranje zvuka koji proizvodi kvecal.

U dizajnu stepenica se uočava nešto čudno. Stepenice su dosta uske što su arheolozi objašnjavali tijekom Maja koje je proporcionalno manje od našeg. Međutim, svaka stepenica je istovremeno viša nego što bi se to očekivalo za niske rastom Maje.

E tu bi trebala uskočiti (jos neformirana) akustična arheologija. Širina i visina stepenica je pažljivo birana da bi proizvela željeni ton. Maje su dimenzije stepenica koristile kao parametre kojom bi dobili željenu intonaciju!

Stepenice na različitim piramidama Maja imaju drugačije dimenzije. Znači li to da su one svirale neku drugu muziku? Nemam sumnje da je upravo to odgovor. Da li stepenice piramide Kukulcan u sebi sadrže hiljadu i po godina star zvučni zapis? Da.

Ironija je da su arheolozi do sada ignorirali zvuk u svojim istraživanjima drevnih civilizacija. A svaki put kada bi silazili niz stepenice piramida otvarali bi drevni audio zapis!

2. PERUANSKE PIRAMIDE SUNCA I MJESECA

Već hiljadama godina mnoge civilizacije se pojavljuju i nestaju u Južnoj Americi. Osvajajući bi preuzimali građevinska, inženjerska i artistska znanja od osvajanih.

Na primjer, vojni pohodi Inka prije hiljadu godina završili su potpunim osvajanjem prostora od Ekvadora do Čilea. Ratoborne Inke su pokorile razvijeno kraljevstvo Čimu. Svoj socijalni i politički sistem su kopirali od svojih prethodnika, a njihove sofisticirane umjetničke tehnike inkorporirale u svoju kulturu.

Na isti način, mnogo godina prije toga, narod Čimu je učio od starosjedilaca koje su oni pokorili. Drevni narod Moče su bili vješti metalurzi, graditelji i umjetnici. Njihova znanja su najedamput postala vlasništvo vojnički sposobnijih i agresivnijih došljaka, kulture Čimu.

Idući dalje u historiju, informacije postaju štire i zamagljene; o prethodnicima naroda Moče i kulturama prije njih malo se zna. Sve dok se ne dođe do doba kada su, po nekim pretpostavkama, emigranti sa Atlantide počeli da krče prašume Amazona i nastanjuju planinske Ande prije 11 500 godina. Još dalje u dubini historije naći će se tragovi civilizacije Mu na različitim stranama Perua.

O Inkama postoji slična zabluda kao i o meksičkim Aztecima. Dolaskom Španjolaca učinilo se da se radi o civilizacijskom zenitu van evropskog kontinenta. Zbilja, i Inke i Azteci su prije 500 godina umnogočemu nadmašivali tadašnju svjetsku supersilu Španiju. Ali, daleko

od toga da su bili vrhunac dotadašnjeg razvoja.

Naprotiv. Militaristički agresivni Azteci i Inke se mogu smatrati civilizacijskim nazatkom u odnosu na svoje prethodnike.

HUAKA DEL SOL

Rođen u kraljevskoj njemačkoj porodici, Max Uhle (1856-1944) će postati "ocem peruanske arheologije". Preko deset hiljada arheoloških komada će završiti u američkim kolekcijama kao rezultat njegovog rada. Među nalazištima koje je "Mad Max" istraživao su Piramida Sunca i Piramida Mjeseca . Godine su 1898. i 1899.

Unutar piramida pronašao je desetine grobova. Mumije i kosturi su bili uredno složeni jedni na druge. Bilo je lako razlikovati da oni pripadaju trima različitim kulturama. Na vrhu su bili grobovi Inka; ispod njih su bili sahranjeni velikodostojanstvenici kulture Čimu. U trećem redu je bila njemu nepoznata kultura koju je nazvao proto-Čimu, da bi je, kasnije, peruanski arheolog Julio Tello, nazvao Moče.

Autor u podnožju Piramide Sunca, najvećeg građevinskog kompleksa starog doba. Huaka del Sol je površine osam nogometnih terena ... što je samo jedna trećina od originalnih dimenzija ove gigantske peruanske građevine

Doba kada su oni živjeli? Nagada se, prije dvije do četiri hiljade godina. Ali, kao i u bezbroj drugih slučajeva, pravo ime i jezik će im ostati nepoznato. Ono što, pak, ostaje poznato je zapis koji su ove kulture ostavili u vezi graditelja ovih piramida. Oni naime, kreatore Piramide Sunca i Mjeseca nazivaju "radom krivovjernika".

Arheolozi pogrešno pripisuju autorstvo piramida kulturi naroda Moče. Međutim, zašto bi

Moće autorstvo pripisivali "nevjernicima"? Drugim riječima, onima koji ne dijele istu vjeru, istu kulturu, onima koji su različiti od njih.

Prava istina o autorima traži da odemo još dalje u prošlost. Ka civilizaciji Mu, njihovom dobu i njihovim graditeljskim vještinama?

CIVILIZACIJSKE VEZE S OBJE STRANE OKEANA

Umjetničku rekonstrukciju Piramide mjeseca sam našao u malom lokalnom muzeju u Trujillu, u sjevernom Peruu. Stil gradnje mi je bio prepoznatljiv. Piramida, odnosno hram (Huaca de la Luna u prijevodu zapravo znači Hram mjeseca) neodoljivo podsjeća na podvodni hram koji je pronađen pokraj obala Japana. Time sam dobio iznenađujuću vezu između mitske civilizacije Mu sa obje strane Pacifika: azijske i južnoameričke.

Na prvi pogled, podvodne ruševine u okolini Japana nemaju unutrašnjih prostorija. To se, na prvi pogled, čini i sa Piramidom mjeseca u Trujillu. Pažljivim arheološkim istraživanjima je utvrđeno da su jedan sprat za drugim zazidani, mada su originalno postojale prostorije i koridori.

Ostaci dvije najveće peruanske piramide su monumentalni: Piramida Sunca ("Huaca del Sol") je dugačka 345 metara, a široka 160 metara - površina osam nogometnih igrališta. Piramida Mjeseca ("Huaca de la Luna") je slične površine: 290 metara sa 210 metara. Procjenjuje se da je za izgradnju svake od piramida utrošeno oko 140 miliona cigli.

Međutim, stvarna veličina ovih piramida će ostati nepoznanica iz dva razloga. Prvo, zbog stalnih kiša, Huaca del Sol je erodirala na svim krajevima. A drugi razlog, još pogubniji, je nerazumni akt španjolskih konkvistadora od prije 500 godina. Naime, oni su, u potrazi za zlatom, skrenuli tok rijeke Moće i usmjerili ga direktno na piramidu. Na taj način su dvije trećine piramide bile potpuno odnesene sa kamenog terena.

Nesumnjivo je da su originalne dimenzije ovih prehistorijskih građevina bile kolosalne. I s pravom ih možemo nazvati najvećim strukturama koje je čovjek izgradio u periodu nakon posljednjeg ledenog doba.

Adobe cigla je bila osnovni građevinski materijal na pacifičkoj obali Perua. Svaka je imala razlicit "potpis" (linije, lokaciju i broj rupa, krugove i druge geometrijske oblike) i to ih je činilo originalnim. Preko 140 miliona cigli-originala je ugrađeno u peruansku Piramidu Sunca što je zahtijevalo, prema procjenama, rad dvadeset hiljada radnika (?) u periodu preko 300 godina (?).

Naravno, zdrav razum negira da će neko početi izgradnju koju neće vidjeti ni unuci njihovih unuka.

Drugo objašnjenje za ovaj građevinski poduhvat je da ga smjestimo dublje u prošlost, u doba mitske civilizacije Mu koja je, vjeruje se, bila superiornija u odnosu na kasnije

građevinske metode i “produktivnost” u gradnji.

3. PIRAMIDE U KINI

Egipatske piramide impresioniraju prosječnog čovjeka svojom starošću, grandioznošću, svrhom i brojem. I to su iluzije kojih se moramo riješiti. Egipatske piramide nisu najstarije na Planeti. Niti su najveće. Nisu nikada bile “grobnice faraona”. Čak nisu ni najbrojnije.

BIJELA PIRAMIDA

U dokazivanju ovih teza zaputićemo se na Daleki istok. U središnjoj kineskoj provinciji Shensi nalazi se preko stotinu gigantskih piramida potpuno nepoznatih široj svjetskoj javnosti. Riječ je o zabranjenoj zoni oko grada Xian.

Prva vijest o postojanju gigantskih piramida u Kini se pojavila u lokalnom američkom dnevnom listu "Rocky Mountain News" i datirana je 31.03.1947. Pukovnik američke vojske Maurice Shehan, u to vrijeme direktor dalekoistočnog sektora avio kompanije Trans-World Airlines, je bio autor teksta. Uz tekst je priložio fotografiju koju je 1945. snimio američki pilot tokom II svjetskog rata u doba kada su kineske vlasti odobravale slobodni prelet američkim avionima. Analizom fotografije ustanovljeno je da je piramida visoka blizu 300 metara čime je dvostruko premašila najvišu piramidu u Egiptu. Kasnije će se, među arheolozima, ova piramida nazvati “Bijela piramida”.

“Bijela piramida” u Kini, sa 300 metara je najviša piramida na Planeti

Ova vijest je ubrzo zaboravljena. Desetak godina kasnije, 1957., kratkotrajno joj je život dao mali članak u američkom Life Magazinu, u kome je rečeno da je fotografiju napravio američki pilot-dobrovoljac koji je prevezio zalihe za kinesku armiju preko Himalaja. On je tada i snimio ovu piramidu oko 100 km jugozapadno od grada Xian.

Trebalo je proći gotovo pola stoljeća da bi kineske vlasti dozvolile pristup prvom Evropljaninu u njihovu zabranjenu zonu. Austrijanac Hartwig Hausdorf dva puta posjećuje Kinu 1994. Rezultat su dvije knjige na njemačkom: "Bijela piramida" i "Sateliti Bogova".

Tokom prve posjete, u aprilu 1994., Hausdorf je imao priliku da vidi šest piramida u blizini grada Xian. Na povratku u Kinu, u avgustu iste godine, Hausdorf je snimao video kamerom ovu oblast (18 minuta) i na snimcima je uspio prebrojati preko 100 piramida!

ZABRANA ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA

Neke od piramida su u prilično ruiniranom stanju. Uglavnom su građene od tvrde gline. Lokalno stanovništvo je oštetilo neke od njih koristeći ih kao građu za svoje kuće. U razgovoru sa kineskim arheologom Xia Nai, Hausdorf je uspio doći do zvaničnog stava kineskih vlasti. Vlada ne dozvoljava nikakva istraživanja, a stav je da će tek buduće generacije vršiti proučavanja. Međutim, Kineska vlada je naredila zasađivanje brzorastućih četinara koji su već prekrili veći dio piramida. Za dvadesetak godina ovdje će biti guste šume tako da će na upit o piramidama oni moći odgovoriti protupitanjem: "Koje piramide? Zar ne vidite da je riječ o brdima sa šumom."

Prva referenca u kojima se pominju piramide je vezana za dva australijska trgovca iz 1912. godine. Oni su u razgovoru sa budističkim sveštenikom, saznali da se ove piramide prvi put pominju u pisanim dokumentima starim pet hiljada godina i već tada se označavaju kao "veoma stare".

Austrijanac Hausdorf je imao velike poteškoće da bi dobio dozvolu da doputuje u Shensi provinciju. Nije mu bilo dozvoljeno arheološko iskopavanje, a nakon što je objavio snimke sa svog putovanja kineske vlasti nisu više dozvolile nijednom strancu posjetu ovom regionu.

Čak, štaviše, u blizini lokacije Bijele piramide, podigli su lansirnu rampu za svoj svemirski program i time zvanično proglasili tu zonu vojno zaštićenom i nedodirljivom.

Arhitektura piramida slična onima u Centralnoj Americi sa platoom na vrhu; na nekima od njih se mogu vidjeti ostaci hramova. Ove fotografije kineskih piramida zaraslih u rastinje me podsjećaju na piramide Maja koje sam sretao u džunglama Guatemale, Meksika, Salvadora i Hondurasa na svojim putovanjima.

U objašnjenju porijekla i starosti ovih piramida treba se osloniti na pronađene artefakte i hijeroglifne u njihovoj blizini i na njihovim zidovima. Prema tri postojeća izvora (pomenute

knjige Hausdorfa, zatim knjige bečkog autora Peter Krassa iz 1974. i 1984. koji je i ko-autor knjige “Sateliti Bogova”, te tekstova Australijanaca dr Hurtaka) u okolini piramida postoje grobovi sa kosturima. Riječ je o čudnim humanoidnim bićima sa velikim glavama i nesrazmjerno malim tijelima od metar i dvadeset visine. U grobnicama je pronađeno stotine kamenih diskova sa nepoznatim hijeroglifima. Dosada jedini pokušaj prevodenja od strane nekog kineskog arheologa (Konferencija u Japanu 1967. godine) je objašnjenje da je riječ o “udesu kosmičke letjelice prije više od 12 000 godina”?!

Preko stotinu piramida je smješteno u Shensi oblasti od 2000 kvadratnih kilometara. Visina im je u prosjeku od 25-100 metara. Na svima je planski zasađeno drveće.

4. ČAROBNI PALENKE

Ulazak u meksičku saveznu državu Čiapas donosi podsjećanje da se nalazim u najnemirnijoj oblasti Meksika: vojne patrole pregledaju sva vozila. Od početka 1994. komandant Markos je započeo revolucionarnu pobunu indijanaca.

“Moderni” gradić Palenque (Palenke) ne impresionira. Nekoliko hotela, neugledne kućice, radnjice s izbačenim štandovima na ulicama. Naselje Santo Domingo de Palenque je

osnovano u sedamnaestom stoljeću (ne računamo li malu crkvicu iz 1573.) i ostao bi beznačajan da 1774. u obližnjoj džungli nisu otkriveni ostaci megalopolisa iz doba Maja. Antonio del Rio je tada požurio u Guatemalu da Kraljevskom Savjetu prijavi svoje otkriće. Otada kreću istraživačke ekspedicije prema ovoj destinaciji. Ruševine dobivaju ime Palenke prema obližnjem selu.

Danac Frans Blom je 1920-ih započeo najopsežnije radove na ekskavaciji i čišćenju. Meksički arheolog Alberto Ruz je 1952., nakon nekoliko godina uklanjanja tona kamenih blokova, uspio Palenke uvrstiti u svjetsku arheološku riznicu otkrićem jedine grobnice Maja: vladara Pakan Votana.

Dosada je oteto od džungle preko 200 građevina različite veličine. I to je, prema procjenama, jedva 10% od stvarnih dimenzija Grada.

Ispred ulaza u arheološki park trojicu čuvara nalazim u živoj diskusiji. “Zapata”, razaznajem od jednog od njih. “Zapatista, subcomandante Marcos”, obraćam im se. “Si, bueno”, namiguje mi jedan od njih sa uzdignutim palcem.

GRANDIOZNOST PIRAMIDA

Nakon stotinjak metara iz stoljetne šume izlazim na čistinu. Poravnati plato, ispred očiju mi je prvi niz hramova. Pocrnjeli, vlažni kamen nijemo svjedoči o milenijumskoj starosti ovog centra.

Prepoznajem piramide, hramove, observatoriju... sa fotografija. Sad su ispred mene. Na jednoj strani je njihova grandioznost, umjetnički vrhunac i neprolaznost. Na drugoj, osjećaj napuštenosti, tišine i ljudskog odsustva. I sve to uokvireno centralnoameričkom džunglom, izrazite zelene boje.

Osnovan prije naše ere, Palenke u svojoj arhitekturi i umjetnosti spaja zmajeve Orijenta, tamnopute afričke (?) likove, pismo Maja i stepenaste piramide sa platformama okrenutih kosmosu. Komunikacija tog doba, protivno našim predodžbama, nije imala granica.

Stepenaste piramide, Palenke, Čiapas, Meksiko

Epiteti uz Palenke su mnogobrojni: “jedan od najvećih gradova Maja”, “najimpresivnije ruševine Meksika”, “najpopularniji arheološki park”, “politički centar inventivne arhitekture sa razvijenom trgovačkom mrežom sa udaljenim Mezo-Američkim gradovima”...

Vrhunac moći grada se poklapa sa vladavinom njegovog najznačajnijeg lidera: lorda Šild Pakala. Djelomičnim dešifriranjem hijeroglifa i piktoglifa (Linda Schele i Peter Mathews), ustanovljeno je da je Pakal rođen 603. godine, došao na vlast kao dvanaestogodišnjak (615.) da bi vladao do svoje smrti (683.) skoro sedam decenija kasnije. Njegova najvažnija građevina je tzv. Hram natpisa. Ovdje je i mjesto gdje su kosti Pakala počivale u miru sve dok njegova grobnica nije otvorena skoro 1300 godina nakon njegove smrti.

Direktor Meksičkog Instituta za antropologiju i historiju Alberto Ruz je 1949. započeo radove na istraživanju Grada. Usmjerio se na Hram natpisa, jer je bio najviša građevina. Odlučio je da pokuša otkriti put u unutrašnjost Hrama sa vrha stražnje strane. Krenuo je sa pomicanjem ogromnog kamenog bloka koji se u boji razlikovao od ostalih. Slijedile su tri mukotrpne godine uklanjanja blokova i otkrivanja niza stepenica. Napokon, 13. jula 1952. došli su do trokutastog kamena oko kojeg su našli kosture šest mladih ljudi. To je bio pouzdan znak da su ljudske žrtve tu u počast jednom od lidera. Veliki kameni blok je pomaknut za pola metra i Ruz se odlučio spustiti uz pomoć konopca u mračnu odaju.

“To je bio momenat neopisive emocije za mene... kada sam skliznuo ispod kamena. Našao sam se u velikoj komori isklesanoj u kamenu. Oko mene su bili stalaktiti nastali infiltracijom

vode tokom proteklih stoljeća. Kolosalna kamena grobnica je počivala na šest isklesanih stubova. Pokrov sarkofaga je bio bogato ukrašen hijeroglifima.”

Sve do ovog momenta, nijedna piramida u Meksiku nije pružila dokaz da je korištena kao grobnica. Palenke je postao izuzetak.

MISTERIJA PAKALOVE GROBNICE

Kada je pokrov sarkofaga pomaknut, otkriven je Pakalov kostur. Na lubanji mu je bila (danas čuvena) mozaična maska od nefrita. Slijedile su ogrlice, prstenovi, reprezentacije Boga Sunca od nefrita, simbolizam devet Gospodara Vremena...i sve to u Hramu sa devet stepenastih nivoa.

Posebnu pažnju i dalje privlači pokrov sarkofaga koji predstavlja figuru čovjeka koji sjedi na duguljastoj napravi (drugo tumačenje je da mu iz stomaka izvire drvo života). Piktoglifi predstavljaju kombinaciju organskih, kosmičkih i tehnoloških simbola. Osoba ili lebdi ili leti. Deniken je ovu sliku uzeo kao konačan dokaz svoje teorije o međuplanetarnim putovanjima Maja (“astronaut u kosmičkoj kapsuli”). Jose Arguelles (The Mayan Factor) “drvo života” tumači kao Kosmički Centar (Kuxan Suum).

Na kamenom pokrovu su uklesani brojevi 12:60 i 13:20. Period od pravljenja grobnice (692. godina) do njenog otvaranja 1952. iznosi tačno 1260 godina. A period od nastanka grobnice do kraja ciklusa Maja 2012. godine iznosi 1320 godina! Koicidencija? Ili je riječ o proroku Maja koji je bio kreator grobnice? I koji nam je ostavio još jednu poruku?

Posljedni datum na zidovima Palenkea je godina 835. Nakon toga je ovaj sveti centar Maja misteriozno napušten. Šta se desilo sa astronomima, sveštenicima, umjetnicima? Gdje su Maje otišle sredinom IX stoljeća?

Hram natpisa je unikatna građevina u svijetu Maja. Sarkofag Pakala, smješten u prizemlju, je znatno širi od prolaza i stepenica koje vode do njega. To znači da je prvo grobnica napravljena, a tek onda impresivni Hram. I to mu daje posebno mjesto. Ime Hramu je dato zbog serije od 620 hijeroglifa – jednoj od najdužih u svijetu Maja. I, na koncu, kostur koji je pronađen u grobnici Pakala je neobičan: znatno je viši od prosječnih Maja, a utvrđeno je da je starost osobe prilikom smrti iznosila 40 godina. Dešifrirani hijeroglifi na istoj grobnici govore o Pakalu koji je umro u dubokoj starosti, u 80. godini. Ko je onda sahranjen ovdje?

Na tren pomislimo da smo nešto saznali o Majama. A onda nam se nove misterije otvore.

5. MONUMENTALNI TIKAL

Razlog mog dolaska u sjevernu Guatemalu je Tikal, “glavni grad Maja”. U američkim konzularnim informacijama upozoravaju me da se povremeni napadi na turiste dešavaju na putu za Tikal, a i u samom arheološkom parku. “Turistička policija koja patrolira unutar arheološkog parka je značajno smanjila kriminalne incidente, ali još nije postignuta kompletna sigurnost. Većina napada se dešava u izoliranim područjima dalje od glavnog trga, kao što je Hram broj 6.” (Naravno, to je bio prvi dio ruševina koje sam sam obišao.)

Tikal u prijevodu znaci “Grad glasova”. Na piktoglifu koji predstavlja Tikal tražim “glasove”; nema slika životinja. Piktograf se sastoji od četiri manja i jednog većeg slikovnog znaka. Na većem znaku su prikazane ruke u prijateljskom stisku (tako bih ga barem ja protumačio) sa tri polukružne linije iznad i deset crtica ispod. Ostali znakovi su simbolične naravi: zvijezde, polukrugovi, crtice, paralelne i polukružne itd. Očito da je svaka od njih simbolizirala neki proces; koji, to ostaje zasad tajnom.

UNESCO je 1979. proglasio Tikal “Monumentom svjetske baštine”. S pravom se smatra jednim od najvažnijih kulturnih i prirodnih rezervata u svijetu.

“GLAVNI GRAD” MAJA

Tikal je, prema procjenama, izgrađen oko 800. godine prije nove ere da bi bio neprekidno naseljen u narednih 1.700 godina. Grandioznost grada otkriva da je Majama Tikal bio neobično važan kao “religiozni, naučni i politički centar” (kako to autori stručnih knjiga vole da kažu). Na stotinjak kvadratnih kilometara pronađeno je 4.000 građevinskih struktura: od hramova i piramida do trgova, administrativnih zgrada i skladišta.

Stanovništvo Tikala je brojalo između 50.000 – 500.000 ljudi tokom “klasičnog perioda” i ako je neki grad bio “glavnim gradom Maja”, to je onda bio ovaj.

Pedesetak kvadratnih kilometara sam prošao uzduž i poprijeko i popeo se na vrh svakog hrama, piramide i palače. I našao dovoljno vremena da sjednem, dodirnem kamen, vratim se u prošlost i pokušam prizvati scene posjeta kosmički obrazovanih Maja.

U glavi mi teče zamišljeni razgovor između čovjeka XXI stoljeća i Maja.

XXI: “Jedna stvar mi ne ide u glavu...”

Maja: “Koja?”

XXI: “Kako to da vi niste razvili alate i tehnologiju, a bili ste toliko mudri?”

Maja: “Misliš li ti da mudrost i ljubav zrači iz alata? Ali, meni su jasne tvoje nedoumice. U vašem svijetu je manje osjetljivih organa i čula... a vi to nadomještate alatima i tehnologijom. Ali, zapamti, to nikako nije znak da ste superiorniji! Naprotiv.”

Ovaj lajtmotiv mi se stalno ukazuje pred očima. Mudrost ne dolazi iz tehnologije. A da li tehnologija proističe iz mudrosti? Ili nas tehnologija uljuljka u mišljenju da smo dostigli naročiti visok nivo... a u stvari nas samo limitira i onemogućava u razvoju mentalnih

sposobnosti?

Prigušena ljepota Tikala me ne zbunjuje. Čudnovate građevine su skrivene iza naslaga zemlje i biljnog svijeta; korijeni stoljetnih stabala prekrivaju kamene stepenice; vlaga se duboko uvukla u nekad perfektno izvajane kamene blokove.

Hladni kamen Tikala odiše mirnoćom i skladom sa okolinom. Gusto zelenilo, pomalo močvarno tlo i izgubljeni mostići ne mogu skriti činjenicu da je ovaj, nekada najveći grad Maja, blistao sa veličanstvenim zgradama, jezerima i kamenim mostovima.

STRUKTURA BROJ ČETIRI

“Struktura broj četiri, zapadno od Velikog trga, je visoka 96 metara. To je čini najvišom strukturom koju je sagradila indijanska ruka u Americi”, može se usput čuti od vodiča.

“Razlika između piramida i hramova je u tome sto piramide imaju sve četiri strane iste, a hramovi imaju prednju, ulaznu stranu koja se razlikuje od ostalih...” čujem u prolazu.

“Piramide su izgrađene u savršenom odnosu sa stranama svijeta...” ili “Maje su se plašile dolaska 2012 godine koja je za njih bila kraj svijeta (?)”.

Vodiči oblikuju mišljenje turista. Nekad kažu nešto korisno... a nekad nisu ni svjesni kako su daleko od istine.

Put ka istočnom obodu Tikala je pust. Mir narušavaju moji koraci i... udar plodova o tle sa stoljetnih stabala. Onda mi se učini da ti plodovi, nalik našem divljem kestenu, padaju oko mene. Zastajem. Jedan, dva, tri... redom jedan za drugim koštunjavi projektili dolaze iz vrha krošnji. Fiksiram pogled i prepoznajem obrise majmuna. Do njega još jedan, i još jedan. Trojica vragolana, zakačeni repom za grane, rukama beru plodove, a ja sam im meta. Susreti treće vrste. Srećom nisu baš bili vrlo precizni.

Nailazak na prve kamene hramove me ispunjava u potpunosti. Grad izgubljen u vremenu. Elegancija trgova. Perfektno zakrivljeni ugaoni blokovi. Stepenice za stepenicama. Platforme na vrhu. Uski hodnici, male prostorije i prolazi upereni ka nebu.

Najimpozantnija građevina Tikala, tzv. “Struktura broj četiri”, je najviša struktura u Gradu. Stotinjak metara iznad zemlje i, vjerovatno, 15-ak metara ispod površine. (Zamislimo dva UNIS-ova nebodera jedan na drugom.) Stepenice i zidine hrama je okupirala šuma tako da samo vrh štrči, netaknut. Drvene stepenice sa strane su napravljene za posjetioce da se popnu. Kada se napokon nađemo na vrhu građevine, zastaje dah. Ispred se pruža neometan pogled na džunglu desetina kilometara unaokolo. Vide sa samo vrhove krošnji i... iznad njih, vrhovi piramida i hramova Tikala.

Struktura broj četiri, najviša građevina “indijanske Amerike”, Tikal, Guatemala

Koliko simbolike se osjeća na ovom vjetrovitom mjestu. Pogled prema zemlji; ljudi su nalik sićušnim insektima. Netom ispod je moćna džungla iznad koje se izdigla građevinska ruka Maja. Za posmatrača sa tla mi se nalazimo između Zemlje i neba.

6. ARTISTIČKI KOPAN

Dvanaest je kilometara od Guatemalsko-Honduraške granice do Kopana, umjetničkog središta Maja. Dva su načina doći do ovog arheološkog dragulja u Hondurasu. Prvi je preko glavnog grada Guatemale i onda autobusima (nekoliko presjedanja) do granice i dalje do Kopana. To je bio moj izbor. Drugi je avionom do San Pedro Sule na sjeveru Hondurasa (direktan let iz Houstona), a onda tri sata autobusom do Kopana. Ovo je turistička tura. Zadnjih par godina je dosta sigurna. Pobunjenici iz sjevernih honduraških džungli se nisu oglašavali duže vremena.

Igrom slučaja, nakon mog dolaska u Kopan došlo je do otmice onog “sigurnog” autobusa iz San Pedra. Bilans otmice je bio tragičan: 18 ubijenih putnika. Ono što je objavila lokalna televizija bilo je da su pobunjenici ovim željeli da pokažu da su još prisutni i da mogu

ometati turističku industriju ako hoće. Ovog puta me je očito savjetovala nevidljiva ruka u odluci kojim maršutama se prebacivati Centralnom Amerikom.

U brošurama o Kopanu se govori da je promovisan u zaštićeno nasljeđe svjetskog značaja od strane UNESCO-a 1980. godine. On se ujedno smatra za najbolje prostudiran grad Maja u posljednjih 150 godina. Ovaj veličanstveni arheološki park je bio glavni izvor informacija za drevnu civilizaciju Maja.”

LJEPOTA KOPANA

Američki advokat John Lloyd Stephens i engleski umjetnik Frederick Catherwood su u svojoj knjizi “Incidents of Travel in Central America, Chiapas and Yucatan” opisivali svoju posjetu ovom regionu 1839-1840: “Nemoguće je opisati interes s kojim smo pristupili istraživanju ovih ruševina. Zemlja je bila potpuno nova; bez vodiča i turističkih knjiga; sve je tako nevino. Nismo mogli vidjeti deset jardi ispred sebe, niti smo znali šta nas očekuje slijedeće. Jednom smo sjekli granje i lijanje za koje se ispostavilo da prekrivaju lice kamenog monumenta. Naslonio sam se na skulpturu dok su je čistili; kada je Indijanac sa mačetom tupo udario po kamenu, maknuo sam ga i golim rukama očistio zemlju. Ljepota skulptura, mirnoća džungle, uznemirivana samo kricima majmuna i papiga, izlovanost grada i misterija koja se nadvila nad njim, stvarala je interes veći od bilo kojih ruina koje sam dotada vidio.”

Editor Joseph Gardner (Mysteries of the Ancient Americas”, 1986.) piše: “Kopan je jedan od najvećih, najstarijih i najljepših centara Maja. Izgrađen je na manjoj, humanijoj građevinskoj skali nego drugi, kolosalniji centri. Astronomi Kopana su bili posebno vješti: oni su vjerovatno bili autori ekstremno preciznih tabela eklipsa i dužine tropske godine.”

Doktor Don Diego Garcia de Palacios, član Kraljevske Audijencije Guatemale, piše pismo Španjolskom suverenu Filipu Drugom osmog marta 1576. U pismu opisuje pronađene ruševine i to se smatra prvim zapadnim dokumentom o Kopanu.

Većina arheoloških nalazišta Maja nosi proizvoljna imena koja su im davali Evropljani kako su ih otkrivali. To nije slučaj sa Kopanom. Don Diego tvrdi da je ime Kopan bilo u upotrebi u XVI stoljeću. Oko značenja imena još uvijek postoje sporenja: jedni tvrde da je riječ o “mostu”, drugi, pak, da je pravo značenje bilo “glavni grad Ko”. Čini mi se da obje pretpostavke imaju smisla. Kopan je, po meni, svojevrsni most, svemirska kapija, ali i središte Maja kapitalnog, svjetskog značaja.

Patina vremena je učinila svoje. Teški kameni blokovi su se obrušili sa vrhova piramida i hramova; šuma je prekrila pocrnjeli, ispucali kamen. Stabla ukoso rastu sa stepenica. Za turističke svrhe Kopan je očišćen. Uspinjem se na vrh jednog od hramova. Misli lete kroz glavu.

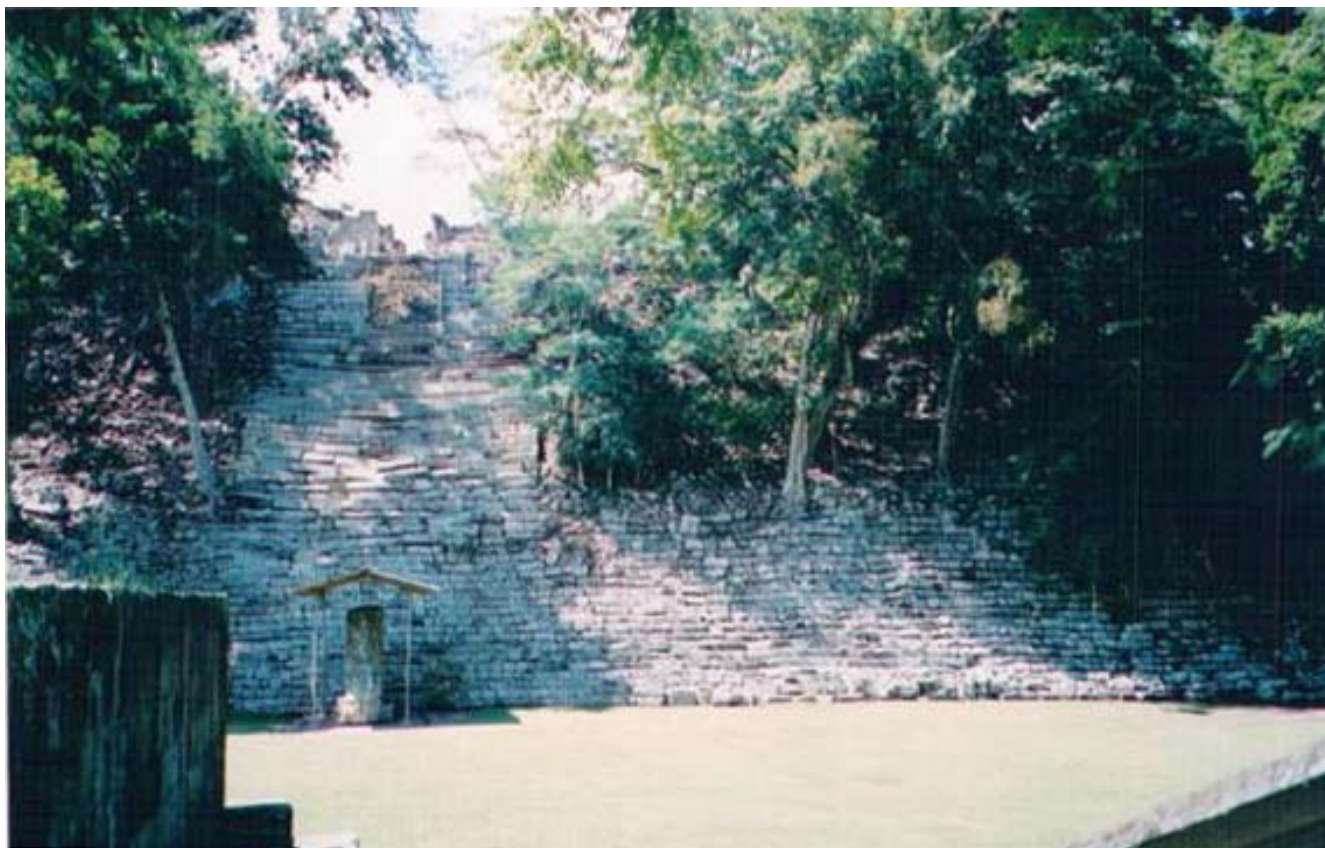
Takozvano “obožavanje Sunca”, koje arheolozi i historičari vole pripisati Majama je potpuno promašena definicija. Spiritualne Maje su znali i cijenili više znanje i mudrost koja bi se emitirala sa Sunca. Te kosmičke emisije su dolazile kroz cikluse koje naša astronomija

zove “sunčevim pjegama”.

Više kosmičko znanje se kreće hijerarhijom: od galaktičkog središta (Hunab Ku), preko zvijezda (naše Sunce, odnosno Kin), do planeta. Sunce Kin ima ciklus od skoro 23 godine (dva puta po 11,3 godine). Udisaj i izdisaj. Sunce prima informacije iz središta Galaksije, a onda ih odašilje planetama pod svojom zaštitom.

HRAM ROSALILA

Uzak vijugavi podzemni tunel. Izlazim. I ostajem bez daha. Crveni hram “Rosalila” u prirodnoj veličini. Originalni hram je otkriven 1989. godine unutar piramide. Impozantno.

“Struktura broj 16”, oficijelni naziv za piramidu koja skriva hram Rosalilu, Kopan, Honduras

Tekst uz Rosalilu kaže: “Centralni dio Muzeja je replika hrama u prirodnoj veličini kojem arheolozi daju nadimak Rosalila. Moderni umjetnici su napravili vrlo vjernu kopiju ukrasnih reljefa i fasada.

Hram je pronađen u perfektnom stanju ispod piramide. Ova građevina je bila posvećena desetom vladaru Kopana iz 571. godine. Hram je bio simbolom planine, mjesta kreacije, izvora života. Bog Sunce je ključni igrač u mitu o kreaciji. On se veličanstveno uzdiže iznad ulaznih vrata i širi se čitavom zgradom...Hramovi su obično bili uništavani da bi slijedeći vladari podizali nove hramove na njihovim ruševinama. Rosalila je bila toliko sveta da je

ostala nedirnuta. Ispod Rosalile su arheolozi pronašli još starije strukture...”

Ipak, koliko god da je Sunce ključ za našu Planetu, ipak iznad Sunca ima mnogo kompleksniji Kosmički Izvor (kao što sam to mogao vidjeti na licu mjesta). Nadalje, Sunce sa obje strane, na svojim “krilima” ili “zracima” drži dva vozila u čijim su kabinama ljudski likovi. I to je ono što me je najviše fasciniralo na ovom mjestu, a o čemu nisam mogao ništa naći u dostupnoj literaturi.

Ovaj hram je, srećom, ostao sačuvan do 1989. tako da ga masonske klike nisu mogle sakriti od svijeta. Očito je da je ovdje riječ o *vozilima* između našeg Sunčevog sistema i ostalih dijelova Galaksije (glava Maja je u vozilima te između Sunca i središta Galaksije). Pošto nema dokaza da su Maje špartale ovim “automobilima” po džunglama Srednje Amerike, trebamo pronaći odgovor kuda ih je put vodio.

Onaj tunel što ide ispod piramide i dovodi do hrama za arheologe predstavlja put u podzemni svijet. I ovdje, i u Egiptu, i u Peruu... Stalno se govori o podzemnom, zagrobnom, paklenom svijetu od tri ili devet nivoa. To mi se čini kao jedan od posebnih promašaja arheologije i antropologije.

Ako se krećete ispred Sunčane piramide (koja je simbol našeg svijeta i ove dimenzije), ulazite u tunel na čijem je kraju hram sa Suncem, (svemirskim?) vozilima i središtem Galaksije (svemirska dimenzija)... to je onda simbolika kojom se prikazuju zvjezdani skauti. A ne nesretne duše koje se kreću prema Čistilištu.

Maje su imale slikovni glif *Ek Chuan* koji je preveden kao *Zvjezdani putnik*. Oblik posude sa nekoliko diskova unutar i tri “noge” (motora?). Imali su svoj glif za Zemlju (dvije poluelipse i dva polukruga) i znak za Galaktičko srediste *Hunab Ku*. A spajao ih je *Kuaxan Suum*, koji u punom prijevodu znači: put ka nebu koji vodi ka pupčanoj vrpici Univerzuma! I kada su bili na Zemlji, pogled Maja je bio uperen prema zvijezdama.

7. TUKUME PIRAMIDE

Norveški istraživač Thor Heyerdahl je 1987. pisao: "Prolazeći kroz šumu rogača, daleko od naselja, činilo mi se da sanjam. U svom životu nisam vidio tako što... najveći kompleks mounumentalnih struktura izgrađenih od cigle u Novom svijetu. Imao sam zadovoljstvo gledati pred sobom 26 ogromnih piramida, sa nizom manjih objekata, na tom svetom mjestu od 500 jutara površine. Bukvalno sam se osjećao da sam došao s druge planete, kao da na Zemlji nema ništa slično ovim čudnim i kolosalnim ruševinama.”

Moj dolazak u neugledno selo Tukume na sjeveru Perua, neasfaltiranih ulica, uslijedio je 15 godina nakon ovih Torovih riječi. Na ulazu me dočekao pogled na crvenosmeđe brdo,

oronulih stranica. Dok sam se vozio dalje, pitao sam se je li moguće da je ovo piramida. Činila se nekako nestvarna. Izgubila je svoj pravilni, stepenasti oblik, ali je još uvijek impresionirala svojom veličinom.

Dobrodošlicu mi je poželio znak "Bienvenidos, Museo de Sitio, Tucume". Rogačeva šuma mi zaklanja pogled. Put vodi uzbrdo. Table koje pokazuju nekoliko različitih ruta za obilaske.

Napokon, izlazim na čistinu.

SPEKTAKULARNI POGLED

Kako opisati ovaj prostor od koga zastaje dah? Nemam nikog da podijelim ovo posebno osjećanje kada se javlja osmjeh na licu, jer se prisustvuje nečemu neočekivanom i spektakularnom.

Instinktivno, idem ka središtu kompleksa u kome je najviša piramida... koja se naslanja na pravo brdo. U glavi mi se javlja misao da su ga graditelji smatrali svetim. Penjem se na piramidu. Sa vrha je pogled prema nekadašnjem veličanstvenom gradu. Danas to podsjeća na ogromne naslage kamena i pijeska složene u nekim čudnim i pravilnim nizovima.

Kompleks Tukume piramida u sjevernom Peruu. Nekadašnji veličanstveni Grad sa 26 impresivnih piramida izvan je turističkih mapa i nepoznat široj svjetskoj javnosti.

Jednog od mojih prethodnika je pitao lokalni vodič, Arturo Cervantes, šta je osjećao kada se

popeo na brdo.

- "Odgovor je komplikovan, jer, čini mi se, mnogi detalji nedostaju da bi se shvatio originalni dizajn."

- "To je vjerovatno zato što vaša kultura ima komplikovan pogled na stvari. Originalni dizajn ovog nalazišta je u stvari vrlo jednostavan. On je u formi paukove mreže, sa prirodnom planinom ("apu") lociranoj u centru."

Tukume piramide su izvan turističkih mapa. Teško je shvatiti zašto: neobaviještenost, nemarnost, nebriga, ili jednostavno želja da se ne privlači paznja. U arheološkim krugovima ove piramide su interesantne zbog svoje kiklopske veličine. Primjera radi, najveća piramida je 450 metara duga i sto metara široka, što odgovara površini šest nogometnih igrališta!

Autor ispred najviše Tukume piramide Sunca u Peruu

SIMBOLIKA NIVOVA PIRAMIDA

Ove stepenaste piramide na vrhu nemaju špic, već veliku platformu na kojoj su nekada bili smješteni hramovi. Legende kažu da je svaki nivo ("stepenica") simbolizirala razvojnu fazu u čovjekovom životu... i da je svaka od tih faza trebala u svoj punoći da se proživi i uživa u njoj. Kada bi se stiglo do vrha to bi značilo da je biće u potpunosti spiritualno evoluiralo.

Građevinski materijal je nepečena cigla. Klima je topla, suha, s rijetkim kišama. Međutim, negdje u dalekoj prošlosti i ovdje su se ipak bilježila nevremena koja su prouzročila djelovanje vode i vjetra na Tukume piramide. Stoga je i njihova erozija shvatljiva i lako

uočljiva: od vrha prema dnu.

Stvarno doba gradnje i autori su nepoznati. Za Tukume piramide kažu da ih je gradila kultura Sikan. Obišao sam novootvoreni muzej 20 km odavde (samo par posjetilaca, za razliku od hiljada posjetilaca u Čiklaju). Ono što je prikazano o kulturi Sikan ne impresionira; jednostavno ne mogu povezati te Indijance sa ovim građevinskim poduhvatom.

Možda je riječ o želji da se ovi sjajni gradovi smjeste mnogo dalje u prošlost, u doba mitskih civilizacija. Ili mi moj duboki osjećaj i intuicija, kao i Norvežaninu Heyerdalu, ne dozvoljavaju da se složim sa oficijelnim verzijama.

Nakon obilaska piramida posjetio sam mali muzej, tačnije nekoliko prostorija u kojima su smješteni dosada pronađeni i sačuvani artefakti. I, kao što to obično biva, ovako zabačena mjesta kriju velike tajne. Na kamenoj ploči sam ugledao niz znakova uklesanih koji su nesumnjivo izgledali kao stilizirani hijeroglifi pronađeni na Uskršnjem otoku. Rondorondo pismo sa Uskršnjih otoka je zagonetka već nekoliko stotina godina za nauku.

Čini mi se da je ta zagonetka za mene riješena. Pacifička veza mitske civilizacije Mu, od Japana, preko Uskršnjih otoka do Perua, je potvrđena.

8. VELIČANSTVENI MONTE ALBAN

Od središnje meksičke države Oaxaca do Monte Albana je samo desetak kilometara. Nakon pola sata vožnje uskom vijugavom cestom izašao sam na zaravnjenu visoravan koja dominira dolinom.

Magija Monte Albana započinje njegovom veličinom; to je, oficijelno, drugi po veličini “ceremonijalni” centar na Meksičkom tlu nakon Teotihuakana.

Magija Monte Albana, Oaxaca, Meksiko

MISTERIJA GRAĐEVINSKOG KOMPLEKSA

Nastavlja se lokacijom ovog građevinskog kompleksa smještenog na planinskom vrhu koji je poravnat do savršenstva, slično kao plato za piramide u Gizi. Naravno, priča je poznata da nije bilo pomoći točka, zaprežnih životinja ili metalnih alata da bi se izravnilo 55 akri terena (osam puta veća površina od trga Svetog Petra u Vatikanu).

Slijedi misterija kamenih blokova i stela teških po nekoliko desetina tona i način na koji su oni prebacivani na planinski vrh prije nekoliko hiljada godina. Zatim hijeroglifi koji su i danas nerazjašnjeni, a porijeklo im je zajedničko sa onim od Maja, čija je teritorija zvanično otpočinjala nekih 500 kilometara na istok.

Tu su i originalni kameni blokovi, inače stari koliko i ovaj “Grad”, koji na sve četiri strane prikazuju uklesane likove sa negroidnim crtama lica (!?) Dosadašnji pokušaji da ih se protumači su dosta traljavi; prvo su ih nazvali “plesaćima” – danzantes, a zatim zarobljenicima. Onog dana kada uspijemo dešifrirati tekst, znaćemo odgovor koga ovi likovi predstavljaju.

Lokacija piramida Monte Albana savršeno odgovara osi sjever-jug. Izuzev jedne građevine nazvane astronomskom observatorijom koja ima oblik strijele i pozicionirana je pod uglom

od 45 stepeni. Vrh observatorije pokazuje tačno na zvijezdu Alnilam, koja je centralna zvijezda Orionovog pojasa.

Konvencionalna arheološka teorija se našla pred čudom kako da objasni Monte Alban. Zašto je ovo mjesto izabrano za takav građevinski kompleks? Prilazi su mu vrlo strmi, čak i opasni za penjanje. Nema izvora vode. Nikad nije korišten za stanovanje. Nema vojnu svrhu. U blizini nema građevinskog materijala korištenog za izgradnju veličanstvenih piramida.

Perfektni plato Monte Albana, Oaxaca, Meksiko

Monte Alban je španjolski naziv za “bijelu planinu”; ime potiče od Španjolca koji je u XVII stoljeću bio vlasnik ovog zemljišta, a koji se prezivao Montalban. Drevni naziv za ovaj centar je “Sahandevui” – “u podnožju nebesa”. Sasvim odgovarajući. Ima komandnu poziciju iznad tri doline. A azurno nebo kao da je nadohvat ruke. Miksteci su ga zvali Yucucui (“zeleni vrh”), a Zapoteci, prije njih, “Planina svetih građevina”.

“NE ZNAMO ZASTO JE IZGRAĐEN”

Upućujem se u obilazak; krećem po obodima visoravni. Srećem dvojicu članova iz ekipe Richard Blantona sa američkog Purdue University koji trenutno vodi istraživački projekat na ovoj lokaciji. U posljednjih osam godina prikupili su desetine hiljada kamenih alata, keramičkih posuda, figura... Do danas je identificirano 2.100 zemljanih terasa i napravljeno 30.000 mapa. Formirana je baza podataka o životu različitih kultura od 1600. godine prije

nove ere do 1521. i dolaska Španjolaca. Međutim, pronađene kosti prvih migranata upućuju na aktivnosti prije 15.000 godina (!)

Prva ozbiljna arheološka istraživanja započeo je dr. Alfonso Caso u periodu 1931-1953. Njegovi zaključci su još uvijek dominantni u literaturi: prvo, da su Zapoteci izgradili Monte Alban oko 500. godine prije nove ere i drugo, da je početkom desetog stoljeća napušten, da bi ga ponovo naselili Miksteci 200 godina kasnije.

Stephen Kowalewski sa University of Georgia pretpostavlja da je oko 500 ljudi živjelo u dolini oko 1500 g.p.n.e. Zatim, 500. godine prije nove ere broj dostiže 5.000, da bi 200. g.p.n. e. više od 40.000 ljudi živjelo u ovom području. U narednih hiljadu godina taj broj raste i do 60.000 ljudi čineći ga značajnim centrom regije.

Nakon toliko godina istraživanja Richard Blanton priznaje: “Mi zaista ne znamo zašto je Monte Alban izgrađen i kada.” I nastavlja:” Možda ćemo saznati više kada uspijemo dešifrirati hijeroglifne na kamenim blokovima “Danzante” – najstarijem pisanom tekstu u Americi.”

Ovaj impresivni kompleks krije poruku za našu civilizaciju. Možemo povući paralelu između tehnološkog i razvojnog buma i jednih i drugih; ratova i osvajanja; ali i naše spiritualne inferiornosti. Da li je njihov nestanak (iz ove dimenzije?) bio dobrovoljan, a kataklizma ispred nas neminovna?

Na platou je mirno, tiho. Pokoji vodič zaplješće, a eho se čuje svuda unaokolo. Penjem se na vrhove piramida. Impresivan pogled ispod mene: tri doline sa gradom Oaxaca na 1.500 metara visine; Monte Alban je 450 metara iznad njih, a piramida mi daje još četrdesetak metara blize nebu.

Kao i obično, na vrhu piramide je uvijek vjetrovito. Nema zaklona niti smiraja. Izložen si vremenu koje te upozorava na tvoju krhkost ispod nebesa.

Ispod mene se miješa daleka i bliska prošlost. Nakon zagonetnih osnivača ovog centra, slijedili su usponi i padovi niza kultura. Ispod središta grada su se podizale manje impozantne kućice u kojima su stanovali obični ljudi. Većinu svog života su provodili obrađujući zemljane terase, penjući se i spuštajući prema vrhu Monte Albana. Nosili su vodu, povrće, ribu, nakit, ukrase, alate, keramiku, tekstil. Slavili su i sahranjivali sveštenike i vladare. U poznom periodu se bili svjedoci žrtvovanja i kompleksnih ceremonijalnih svečanosti.

Svetost grada su davno počeli narušavati svešteni vladari želeći da im se tijela sahrane do piramida i hramova nadajuć se da će na taj način ostati zauvijek blizu nebu. Stotine podzemnih grobnica su prošarale zaravan Monte Albana. A onda su stotine pljačkaša odnosili zemaljsko blago iz njih.

Primitivni običaji žrtvovanja i obraćanja bogovima traju i danas. Prema svjedočenju Blantona jednog dana su “nabasali na rupu iskopanu prije par dana u kojoj je bogovima

ponuđena ćurka sa otkinutom glavom i nekoliko cigareta.”

Tri hiljade godina Monte Alban je održavao intenzivne veze sa ostalim elitnim super centrima iz regiona kao što su Teotihuakan, Čolula, Palenke, Tikal, Kopan... Kamene piramide prošarane muralima dizale su se do neba diljem Centralne Amerike.

I onda, najedamput, oko 900. godine, ovi sofisticirani gradovi se napuštaju. Stanovništvo nestaje. Džungla nezaustavljivo guta bijeli kamen.

Enigma o izboru lokacije za gradnju Monte Albana ima svoje rješenje. Planina na kojoj počiva građevinski kompleks predstavlja energetska potentnu tačku. Energetske linije se mogu pronaći sa rašljama. Obično se nekoliko takvih linija križa na mjestu na kome su podignute piramide i hramovi.

Nakon što su osnivači Monte Albana pronašli ova energetska središta pristupili su gradnji prvih građevinskih objekata. Elektro- i magnetno-potentne tačke omogućavali su lako dostizanje željenih spiritualnih nivoa.

Prolaskom stoljeća i milenija, na mjestu ranih spiritualnih središta, dograđivani su hramovi i piramide. Arhitektonski uglađeni izazivali su divljenje svojim vanjskim izgledom. Memorija na originalne stanovnike je blijedila da bi vremenom postala potpuno izgubljena.

Proširenjem prvobitnih građevina stvarani su kompleksni ceremonijalni centri. I, da, u njima su se praktikovale različite religijske metode, uključujući žrtvovanja. Ali, to više nije imalo ništa zajedničkog sa kreatorima ovog i sličnih centara. Prvobitna funkcija Monte Albana je zaboravljena zauvijek.

A arheološke ruševine su postale modernim turističkim centrom.

9. SAKHARA I EL TAZUMAL PIRAMIDE

Prema egiptolozima, najstarija poznata piramida je Stepnasta piramida u Sakhari i, navodno, datira 27 stoljeća prije n.e. Po svom izgledu podsjeća na piramide Babilona i Srednje Amerike.

ZABLUDE EGIPTOLOGA

Da bi je izgradili, Egipćani su očistili 15 hektara prostora (u to vrijeme veličina većeg grada). Zatim su podigli kameni zid visok deset i po metara i dužine 1 600 metara, koji je čudo za sebe. Na svakom metru zida uklesali su ornamentalne panele devet metara visoke. Unutar

ograđenog prostora podignut je kompleks paviljona, hramova, terasa, grobnica...Centralni objekt je piramida na površini dva nogometna stadiona, visine preko 60 metara. Kao da to nije bilo dovoljno, nego su izgradili skoro 6 kilometara podzemnih prolaza, stepenica, galerija i komora. Direktno ispod piramide je 7 metara širok prolaz koji ide na dubinu od 28 metara i povezuje sve podzemne prolaze, tunele i oko 400 podzemnih prostorija!

Jedno te isto ime se susreće ispisano na mnogobrojnim zidovima i prolazima: Netjerkhet. Egiptolozi, navodeći vodu na svoj mlin, tvrde da je Netjerkhet zapravo faraon Đoser koji je vladao Egiptom od 2 630 do 2 611 prije nove ere. Drugim riječima, moderna egiptologija tvrdi da je ovo građevinsko čudo nastalo samo devet generacija (450 godina) nakon što su stari Egipćani izašli iz kamenog doba!?! To je teško za povjerovati.

S obzirom da je Đoser vladao Egiptom samo 19 godina postavlja se pitanje da li je imao dovoljno vremena da sebi izgradi tako monumentalan nadgrobni spomenik. Postoje čvrsti dokazi koji upozoravaju da je ovaj kompleks građen u šest faza. Devetnaest Đoserovih godina jednostavno nije prihvatljiv odgovor.

Ako Netjerkhet nije Đoser, ko je onda?

U podzemnim galerijama pronađeno je 40 000 tanjira, vaza, čaša... Datum njihovog nastanka je mnogo stariji nego 4 700 godina. Ujedno, pronađena je i mumija u piramidi čijom je karbonskom analizom utvrđena znatno veća starost od Đoserovih savremenika.

Zaključak? Piramida u Sakhari je izgrađena krajem kamenog doba. Ko je izgradio? Pećinski ljudi? Vrijeme izgradnje piramida je prva zabluda u kojoj nas uljuljkuju egiptolozi.

Druga zabluda se odnosi na namjenu piramida. Tvrđi se da su piramide grobnice.

Uz prvu piramidu u Sakhari, izgrađeno je još sedam manjih stepenastih piramida diljem Egipta: Ombos, na otoku Elephantine, Edfu, Abydos, Hierakonpolis, Seila i Zawiyet. Nijedna od njih nema prostoriju koja bi makar podsjećala na grobnu komoru. Niti u jednoj nije pronađen sarkofag ili mumificirana tijela.

"Grobna komora" u Sakharskoj piramidi je isuviše mala da bi u nju stalo ljudsko tijelo. Dvije piramide u Dahsuru, "Crvena" i "Savijena" piramida se pripisuju faraonu Sneferu. Ali, ne postoje indicije da je ovaj faraon u njima i sahranjen.

Doduše, pronađeni su ljudski ostaci u Crvenoj piramidi. Isto kao i u Sakharskoj piramidi. Ali, to ne dokazuje da su piramide originalno građene kao grobnice! Ako, primjera radi, Ruske političke lidere sahranjuju u Kremlju, to nije dokaz da je Kremljanski dvorac podignut da služi kao nečija grobnica. Ako britanske monarhe i crkvene velikodostojnike sahranjuju u Westminster Abbey to ne dokazuje da je ova crkva nadgrobni spomenik...

Ako su neki od egipatskih velikodostojnika odlučili da hiljadama godina stare piramide iskoriste kao svoja vječna pocivalista... to ne mijenja činjenicu da piramide n i s u originalno građene kao grobnice.

Stepenasta piramida Sakhara u Egiptu, pogrešno nazvana najstarijom na svijetu

SALVADORSKI EL TAZUMAL

El Salvador je u Centralnoj Americi bio najjužnji dio svijeta Maja. Ekskavacije i rekonstrukcije su započete u samo pet gradova. Najveća prepreka značajnijim radovima je činjenica da ostaci tih gradova leže na privatnoj zemlji. Obišao sam sve dostupne gradove (San Andres, Joya de Ceren, Cihuatan, El Tazumal, Casa Blanca) i bilo mi je očigledno da će država morati agresivnije nastupiti u zaštiti svog kulturnog nasljedstva. Žalosne su slike u kojima zemljoradnici nepovratno uništavaju ostatke nekadašnjih zidova, hramova, piramida, igrališta...

Svakako najpoznatiji grad Maja je El Tazumal na zapadu zemlje. Ime "Tazumal" u jednom od prijevoda bi značilo "Piramida gdje su žrtve spaljivane". Pošto ime ne potiče od Maja, dakle nije originalno, sigurno da se i ne odnosi na aktivnosti Maja. Imena gradova Maja nisu poznata, jer nakon njihovog odlaska u X stoljeću nastaje vakum od nekoliko stoljeća. Kada su indijanci došli sa sjevera oni nisu znali čitati hijeroglife Maja, niti su znali ko i kada je izgradio njihove gradove.

Prospekt lokalnog muzeja upozorava da je prvo naselje u El Tazumalu staro barem 5000 godina. Uporna kopanja su iznjedrila dokaze o bogatoj trgovinskoj razmjeni ovog grada Maja sa gradovima stotine kilometara daleko – od Meksika na sjeveru do Paname na jugu.

Autor ispred piramide El Tazumal u Salvadoru

10. ELEGANTNI UŠMAL

Moja posjeta Ušmalu, na meksičkom poluotoku Jukatanu, je imala posebno značenje. Postoji jedna tendencija u stručnoj literaturi da se misterija nestanka Maja u IX stoljeću potpuno izbriše slijedećom tezom: “Maje su se, zbog nepogodnih klimatskih uvjeta, povlačile iz Čiapasa i Guatemale i kretale se ka Jukatanu gdje su nastavile svoju civilizaciju. Međutim, usporeni razvoj i nazadovanje i međusobni sukobi su doveli do kolapsa koji se poklopio sa dolaskom Španjolaca. (?)”

Ova teza mi se nije svidala ni prije ovog putovanja, a pogotovo poslije. (Na primjer, The New American Desk Encyclopedia iz 1993. piše: “Ušmal su ruševine grada Maja na Jukatanu koji je napušten oko 1450. godine.”)

Prvo je pala u vodu ideja da su gradovi Jukatana podignuti nakon što su Maje napustile gradove kao što su Tikal (Guatemala), Kopan (Honduras) ili Palenke (Meksiko). Naime, Ušmal je podignut prije barem tri hiljade godina što ga stavlja u istu ravan sa ostalim

gradovima Maja.

Drugo, meksički arheolozi su dokazali da je i Ušmal bio tajanstveno napušten krajem IX stoljeća kao i ostali gradovi Maja.

Treće, nakon napuštanja, ovaj grad Maja je nekoliko puta bio naseljavan od strane nomadskih indijanskih plemena koje su Španjolci zatekli u XVI stoljeću. Ali, oni nisu bili direktni potomci Maja, jer su na upite konkvistadora odgovarali da ne znaju ko i kada je napravio ove građevine.

Magija Maja je sačuvana, a pseudoteze o evolutivnom razvoju i sporoj degradaciji se se raspršile.

ASTRONOMSKA ORIJENTACIJA

Kompletan Grad je podignut na osi sjever-jug, a najvažnije građevine su podignute na sredini te osi. Piramida Madionicara je prva građevina na koju se dođe na samom ulazu u Grad. Sa preko 36 metara je najviši objekt u Ušmalu. Istočno stepenište koje se sastoji od 89 stepenica, ima identičan nagib kao Kefrenova piramida u Egiptu.

Ova struktura, kao i čitav sveti kompleks Ušmala, je, pretpostavlja se, imao antičku upotrebu kao Škola Misterija i spiritualnih ceremonija. Pretpostavlja se da je Piramida sa okolnim kompleksom bila jedan od najvećih Univerziteta Maja na kojima su se učila ezoterična znanja. Čitav kompleks odražava kretanja Sunca i Venere. Stepenice na zapadnoj strani Piramide Madioničara su orijentirane tako da prate zalazak Sunca prilikom ljetnog solsticija.

Piramida Madionicara, Ušmal, Jukatan, Meksiko

Jednostrano i limitirano posmatranje svijeta nastavilo se i u slučaju prekrasne građevine koju su Španjolci nazvali Palača Guvernera. Jasno je da Maje nisu imale guvernere. Ali, kako objasniti Španjolskim vojnicima da se ključ za filozofiju arhitekture Maja skrivao u njihovoj astronomskoj orijentaciji.

I pored sistematskog napora Španjolaca da unište sve dokaze o sofisticiranim dostignućima Maja u astronomiji i matematici, posljednjih nekoliko decenija se čine naponi da se razumije ova misteriozna civilizacija. Pronađeni su dokazi o vrlo intimnoj vezi između planete Venere i “Palače Guvernera”. Na fasadi se nalazi više od 350 glifa koji su posvećeni ovoj planeti Sunčevog sistema (stilizirano slovo “M” sa dvije tačke je simbol Maja za Veneru; a taj simbol je, u što sam se uvjerio, preplavio glavnu fasadu).

Izračunavanja iz 1975 (američki istraživači Aveni i Hartung) su pokazala da se dugačka strana Palače Guvernera nalazi pod uglom od 19 stepeni u odnosu na glavnu orijentaciju građevina u Ušmalu. Pod identičnim (“najjužnijim”) uglom se planeta Venera pojavljuje na nebu svakih osam godina. Upravo taj osmogodišnji period je vrlo značajan za Maje.

Maje su znale da Venerin sinodički period (vrijeme kada se Venera spaja sa Suncem na nebu) iznosi 584 dana. Postoji pet različitih sinodičkih pozicija Venere (kao dnevnog i noćnog kosmičkog objekta). Nakon petog sinodičkog perioda ova se pojava ponavlja sa novih pet perioda. Moderni astronomi ovu pojavu nazivaju “Veliki Venerin Ciklus”.

Pet Venerinih ciklusa (2920 dana) odgovara periodu od osam zemaljskih ciklusa, odnosno godina (2920 dana). Specifični dokaz o ovoj vezi “pet-prema-osam” je na sjevernozapadnom i sjeveroistočnom kraju fasade Palače Guvernera. Crta sa tri tačke, odnosno broj osam prati masku boga Čaka koji je simbol Maja za planetu Veneru.

Sam događaj pojavljivanja Venere na najjužnijoj tački neba (januar 1997, 2005, 2013. itd) i njena nebeska putanja odgovaraju zamišljenoj liniji između Palače Guvernera u Ušmalu na jednom kraju i maloj piramidi u, još nedovoljno poznatom gradiću Maja, Cehtzucu koji se nalazi na horizontu gledajući od Ušmala! Odstupanje je, prema Aveniju (1975.) nezatno: manje od jednog stepena (117.56 prema 118.22 stepena). Međutim, u doba kada su Maje pravile ove piramide (IX stoljeće), položaj Zemlje u Sunčevom sistemu bio je malo drugačiji, tako da odstupanja uopće nije bilo!

Jugozapadno od Palače ka nebu se diže Velika Piramida. Djelomično je restaurirana. Originalno je imala devet terasa, odnosno devet nivoa (“Devet Čuvara vremena Maja”). Simbolika u broju stepenica i nivoa te hramu na vrhu platforme sa Bogom Čakom dopunjavaju sveti kompleks Ušmala koji je bio ekskluzivna Škola za astronome, matematičare, šamane, sveštenike, proroke i vidare.

Uspon na Piramidu je oštar. Međutim, pogled sa vrha je nezaboravan. Zeleni tepih džungle se rasprostire u svim pravcima do horizonta gdje se dodiruje sa plavom bojom neba.

Velika piramida, Ušmal, Jukatan, Meksiko

11. PIRAMIDE U GIZI NISU BILE GROBNICE FARAONA

Piramide nisu bile grobnice faraona. U njima nije pronađena niti jedna mumija iz doba njihovog građenja. A pogotovo ne u tri najveće piramide na platou u Gizi...

ZAŠTO EGIPĆANI NISU GRADITELJI PIRAMIDA?

Kameni plato u Gizi je, bez sumnje, središte najvažnijih građevina na površini Planete. Zasto Egipćani nisu graditelji kompleksa na Gizinom platou? Idemo redom:

- 1. Da bi se izgradio kompleks piramida sa željenom preciznošću, bilo je potrebno imati poravnan kameni plato. S jednog kraja "gradilišta" na drugi kraj, unutar skoro tri kvadratna kilometra, razlika u nivou je manja od dva centimetra! Laserska preciznost i građevinski poduhvat sam za sebe. Temelji Velike Piramide ispoljavaju još preciznije mjere: na preko pet hektara, razlika u nivou je manja od jednog centimetra! Ovo perfektno niveliranje daleko premašuje zahtjeve današnjeg ("modernog") građevinarstva.**
- 2. U Kairskom muzeju se mogu vidjeti primjerci drevnih egipatskih pila, napravljenih od bakra i bronz. Egiptolozi tvrde da su ovakvim alatima stari Egipćani obrađivali kamene piramidine blokove. Ali, tu dolazimo do novog problema. Naime, prema Mohovoj skali mineralne čvrstoće, bakar i bronza imaju tvrdoću od 3,5 do 4. Tvrdoća kamenih blokova (vapnenca) je od 4 do 5, a granita između 5 i 6. Alati dostupni drevnim Egipćanima bi samo zagrebali površinu vapnenca, a granitu ne bi mogli ništa. Nema arheoloških dokaza o željeznim alatima u faraonskom Egiptu. Današnji najbolji željezni alati imaju tvrdoću od 5.5 i to je nedovoljno da siječe granit. Tek dijamantski alati mogu biti riješenje za granit i vapnenac. A sad zamislimo koliko bi miliona skupih dijamantata bilo potrebno za nekoliko miliona kamenih blokova od kojih su piramide građene. A da bi izazov bio teži, svi kameni blokovi su obrađeni sa sve četiri strane, a ne samo na jednoj, vanjskoj. Uglavnom, zaključak je da su blokovi za piramidu obrađeni nekom drugom, nama nepoznatom, tehnologijom.**
- 3. O nerješivom problemu transporta blokova posvjedočili su japanski naučnici koji su pokušali imitirati iste oblike transporta kao drevni Egipćani. Prosječni blok od dvije tone odmah je potunuo na riječnom splavu. A kako su kamene gromade od pedeset ili čak 200 tona podizane na visinu od sto metara? Golom ljudskom snagom?! Kako su granitni blokovi u glavnim komorama podizani i onda uklapani na prostoru u kome može stati samo šest ljudi? Egiptolozi izbjegavaju odgovore na ta pitanja, jer bi za manevar unutar piramide bila potrebna ljudska snaga od barem dvije hiljade ljudi. A dvije hiljade ljudi ne može stati u jednu malu prostoriju.**
- 4. Površina piramida je bila obložena posebnim blokovima koji su svi bili teži od desetak tona u prosjeku. Obradivani su i ugrađivani sa takvom preciznošću da ni žilet nije mogao stati između njih. Vezivni materijal (malter) nije korišten.**
- 5. Sugestija egiptologa da su prilikom izgradnje piramida korištene rampe po kojima su se vukli kameni blokovi, rađa nove probleme. Rampa koja bi vodila do vrha piramide bi imala 17,5 miliona kubičnih metara materijala. To predstavlja količinu koja je sedam puta veća od zapremine same piramide. Izgradnja takvih rampi bi zahtjevala 240 000 ljudi u toku Keopsove vladavine, i daljnjih 300 000 radnika i osam godina da se one uklone. I onda novi problem. Gdje se taj materijal nalazi pošto nikakvi tragovi nisu nađeni na čitavom platou?**

I, nadalje, ako razmišljamo logikom egiptologa, povlačenje kamenih blokova po rampama bi neminovno oštetilo njihove precizne uglove. Umjesto toga, kameni blokovi su ugrađeni neoštećeni u samu građevinu.

6. Dokazi da Egipćani nisu konstruirali tri piramide na Gizinom platou nalaze se na nižim nivoima piramida. Naime, pronađeni su sedimenti na njihovoj osnovi, zatim tragovi vodenih oštećenja, te kristali morske soli na kamenu. Sedimenti se nalaze na visini do pet metara od piramidinih temelja. Oni sadrže mnoštvo školjki i fosila kojima je određena starost putem radiokarbonske metode. Rezultat: sedimenti su stari dvanaest hiljada godina!

Njihovo prisustvo je moglo biti uzrokovano samo dužim prisustvom morske vode i poplava. A faraonski Egipat nema nikakvih zapisa o (biblijskim) poplavama, jer ih jednostavno u njihovo doba nije bilo. Naime, egipatsko kraljevstvo je osnovano osam hiljada godina poslije potopa i kraja zadnjeg Ledenog doba.

Ovo vrlo ozbiljno upućuje da su objekti na Gizinom platou podignuti prije, najmanje, dvanaest hiljada godina.

Kada je Abdullah Al Mamun, sin bagdaskog kalifa, prvi provalio i iskopao prolaz u Piramidu prije 1.200 godina (820 A.D.), pronašao je naslage soli u prizemnom nivou piramide debele dva-tri centimetra. Kemijska analiza vršena u prošlom stoljeću pokazala je da je riječ o soli morskog porijekla. Novi dokaz da je piramida u dalekoj prošlosti (hiljade godina prije Sumera, Babilona ili drevnog Egipta) bila izgrađena, a zatim se, uslijed podizanja visine mora, nalazila u dubokoj vodi. Sve do povlačenja nivoa mora i nastanka pustinje.

7. Stranice piramide su u perfektnoj liniji sa stranama svijeta. Preciznost je zapanjujuća: 99,99% (odstupanje je 0,01%).

8. Velika piramida je istovremeno i sunčev kalendar. Dok je sjenka na sjevernoj strani, sunčeva svjetlost se odbija na južnoj strani, precizno označavajući godišnje dane solsticija i ekvinočija.

9. Osnovne dimenzije Piramide u sebi sadrže mjere Zemljine veličine i oblika. Piramida je u pravilnom omjeru sa hemisferom; geografska širina (30 stepeni na sjever) i dužina (31 stepen na istok) su posebna tačka Planete, jer upravo na tom mjestu svojom dužinom i širinom dodiruju najviše tla, a najmanje mora.

10. Graditelji Piramide su znali geometrijske proporcije Pi (3,1415...), Fi (1,618) i "Pitagorine poučke o trouglu", hiljade godina prije samog Pitagore, "oca geometrije".

11. Originalni graditelji su, gradeći piramidu, pokazali da su bili svjesni Zemljinog sferičnog oblika (uključivo malo odstupanje od perfektnog kruga). Osnove piramide su nekoliko centimetara duže od 230 metara čime su pokrili zaravnjenost Zemlje na polovima.

12. Naivne tvrdnje da se sa strana piramide nalaze dva "ventilaciona otvora" palo je u vodu.

Minijaturni elektronski robot je nedavno prošao uski put od 65 metara od "Kraljeve komore" i potvrdio da ovi otvori gledaju direktno u sazvježđa Zeta Orionis i Alfa Drakonis. Iz Kraljičine komore otvori su upereni prema Sirijusu i Orionu. Očito je da su originalni graditelji s razlogom upirali prstom ka ovim planetama.

13. Već klasično djelo Robert Bauvala "The Orion Mystery" detaljno obrazlaže da raspored tri piramide u Gizi odslikava pozicije tri glavne zvijezde u Orionovoj konstelaciji.

PRAVA SVRHA PIRAMIDA

Ka čemu nas vodi ovo nabranje građevinskih čuda sa platoa Gize? Zašto bi drevni graditelji inkorporirali toliko preciznih astronomskih, matematičkih, geografskih, astroloških i drugih (još neotkrivenih) znanja u kamene strukture?

Odgovor na to pitanje bi nas napokon približio odgovoru o stvarnoj funkciji piramida. Godina je 1798. Napoleon osvaja Egipat i hita u Veliku piramidu sa svojom pratnjom. Dolazi do "kraljeve komore", traži od svojih pratilaca da ga ostave samog i... provodi noć ležeci u granitnom sarkofagu. Ujutro, vidno blijed i uzbuđen, napušta piramidu. Na upit svojih generala o doživljenom iskustvu, odgovara: "I da vam kažem, ne biste mi nikada vjerovali." Dvadesetak godina kasnije, protjeran na Svetoj Heleni, na isti upit ponovo ne odgovara. Svoju tajnu je odnio sa sobom u grob.

Jedini komad "namještaja" u Kraljevoj komori je granitni ležaj. Dimenzije su mu veće od otvora tako da ovaj granitni blok nije napuštao piramidu od doba građenja. Dimenzije prostorije odgovaraju matematičkoj proporciji F_i (10,46 m x 5,23 m x 5,81 m), a izgrađena je od crvenog granita. Crni granitni ležaj je dugačak 2,25 m i metar širok. Egiptolozima pogrešno tvrde da je ovo konačno prebivalište faraona Keopsa. Pri tome nemaju nijedan, n i j e d a n, dokaz za ovu tvrdnju. Niti mumije, niti kovčega, niti hijeroglifa, kraljevskih oznaka...

Iz duhovnog ugla posmatrano, kandidati za ulazak u povlašteni krug "prosvjećenih" prolazili su put dugačak 22 godine. Vrijeme ispunjeno treningom, iskušenjima, učenjima. Kandidati, odnosno inicirani, su morali da dokažu svoju vrijednost. Objašnjeni su im kosmički principi i univerzalni zakoni, čovjekova pozicija i svrha u svemiru.

Ove istine nisu objašnjavane prostom puku, ignorantima, "onima koji nisu mogli da se uzdignu iznad fizičke stvarnosti i koji svijet shvataju samo onako kako ga vide". (Peter Tompkins, "Secret of the Great Pyramids", 1971).

Na kraju svog dvadesetdvogodišnjeg perioda metafizičkog učenja, meditacija i priprema, inicirani bi došli do svog poslednjeg testa. Bili bi ostavljeni u granitni kovčeg tri dana i tri noći. Položaj kovčega i same Kraljeve komore je pažljivo izabran. Tu bi se koncentrirala energija Piramide i posebno bi se pojačavala prilikom različitih Zemljinih konstelacija sa Suncem, Mjesecom, planetarnim i zvjezdanim objektima. To bi posebno stimuliralo buđenje spiritualne svijesti.

Duše kandidata bi tokom tri dana lutale kapijama vječnosti, oslobođene svog fizičkog tijela. Pri tome bi otkrivali da je čitav Univerzum život, da je kosmos progres, da je svemir vječni rast. Shvatali bi da je tijelo dom iz kojeg duša može da izađe i u koga može da se vrati i bez fizičke smrti. S tim saznanjem kandidat bi postajao besmrtan. Nakon tri dana, i fizičkog buđenja, i individualnog iskustva velike misterije, kandidat bi postajao prosvijetljenim. Bivao bi obasjan božjom, univerzalnom svjetlošću.

Egipatske piramide u Gizi još uvijek skrivaju svoje astronomske, geometrijske, matematičke, građevinske i spiritualne tajne pred neuspjelim pokušajima objašnjenja od strane egiptologa

12. TEOTIHUAKAN – GRAD PIRAMIDA

Teotihuakan. Prijestonica drevnog Meksika. Kamene Piramide Sunca i Mjeseca po površini odgovaraju onima u Egiptu. Dosada je otkopano oko 600 manjih piramida u ovom Gradu u kojemu je nekada živjelo nekoliko stotina hiljada ljudi. Ko ga je izgradio? Kada? Kojim alatima? Ko su bili njegovi stanovnici? Ova su pitanja bila dovoljno izazovna da me odvedu

na središnju meksičku visoravan.

Zvanična literatura o Teotihuakanu je oskudna. Španjolski konkvistadori su prije petsto godina zatekli Azteke kako vrše svoje obrede u ovom Gradu. Prije hiljadu tristo godina kažu da su "Grad koristili Tolteci". Špekulira se, pak, da je podignut prije oko dvije hiljade godina od strane nepoznatog naroda. Pretpostavlja se da je Piramida Sunca građena trideset godina, a Grad barem dvije stotine godina. Danas su u upotrebi imena iz doba Azteka: "Grad Bogova" (Teotihuakan), "Avenija mrtvih" (glavna gradska ulica), Hram Kvecalkoatla (božansko biće Quetzalcoatl čiji se lik nalazi na trećoj, manjoj piramidi)...

GRAD BEZ PREMCA

Ne trošimo mnogo riječi na zvanične verzije. Istina je negdje drugo. Originalni graditelji su brižljivo isplanirali, a onda i sagradili veličanstveni kameni grad sa stotinama objekata piramidalnog oblika. Astronomske opservatorije, raspored gradskih trgova, glavne piramide... odslikavale su pojave na nebu, kretanje brižljivo odabranih zvijezdanih sistema, uključivo našeg Sunca, Mjeseca i Zemlje. Sakralna geometrija, matematika, astronomija... su rukovodile arhitekta.

Usred Srednjoameričke džungle nikao je Grad bez premca na oba američka kontinenta. Kameni blokovi teški po nekoliko desetina tona vađeni su i obrađivani laserskom preciznošću iz kamenoloma udaljenog osamdesetak kilometara od Teotihuakana. Tehnologija i nauka su bile drugačije u to vrijeme. Umjesto mehaničkih alata i točka, originalni autori su superiorno vladali tehnologijom zvuka, primjenom različitih frekvencija za obradu, prijenos i ugradnju kamena.

Obilazak Grada startam sa Citadele, administrativnog centra Teotihuakana. Gradskim trgom dominira hram Kvecakoatla izgrađen u obliku stepenaste piramide. Zidove krase likovi Vatrene Zmije (simbol dnevnog prolaza Sunca) i Pernate Zmije - Kvecakoatla, koji je simbol jedinstva zraka i kopna, neba i zemlje. Kapacitet trga je 150.000 ljudi.

Ni vodiči, ni turističke mape, a niti zvanična pisana literatura ne pišu o funkciji ove prve, male piramide. Prema Toltečkim šamanima ("ljudima od znanja"), ovdje bi započinjao proces inicijacije. Studentu bi se objasnio koncept energetske prirode ljudskog bića. Tu bi se učio procesu izlaska duše iz fizičkog organizma i kretanju kroz različite dimenzije. Postoje tri faze u razvoju čovjeka ka punoj slobodi. U prvoj fazi pred čovjeka se postavlja pitanje ko smo mi u stvari. Odgovor je da smo mi samo oblik svijetla (energije) koji je spojen sa kosmičkom cjelinom. U momentu kada se nađemo zatvoreni u našem tijelu i umu, naša životna energija počinje da slabi zahvaljujući iluziji materijalnog svijeta.

Pernata zmija je simbol dualizma ljudske prirode. Polovina našeg bića pripada zemlji, dodiru, fizičkim željama (zmija). Druga polovina (duh) ima krila, živi na nebu, komunicira sa suncem i zvijezdama. Vječna borba između ove dvije polovine je vrlo zgodno prikazana na meksičkoj nacionalnoj zastavi gdje se orao i zmija bore na život i smrt.

U pravilnom smjeru sjever-jug proteže se glavna ulica "Avenija Mrtvih". Ovaj nemaštoviti Aztečki naziv ne odgovara prirodi ove gradske arterije. Hodajući kilometrima dugom i do 150 metara širokom avenijom lako sam mogao zamisliti život kako buja u ovom Gradu. Ono što impresionira je simetričan izgled lijeve i desne strane. To me neminovno upućuje na brižljiv planski pristup u izgradnji. U vodu padaju nagađanja historicara da se Grad dizao u fazama tokom dvijestogodišnjeg perioda. Oni možda nastoje opravdati mogućnost da su primitivna plemena trebala mnogo godina da ovako nešto podignu. Ipak, očigledno je da primitivizmu ovdje nije bilo mjesta. Grad je isplaniran, a onda podignut u jednom dahu.

Na putu od Citadele ka piramidama je mostić koji nadsvođuje rječicu San Juan. Danas se taj detalj uopće ne pominje u turističkim turama. Nekada je ova rijeka simbolično dijelila raj od pakla. Ali ne kršćanski raj i pakao. Naime, pakao je naše zajedničko iskustvo koje se naziva "planetarni san". Ili, još bliže, ono što mi nazivamo svakodnevni "život". Raj je, opet, naša kreacija koja nastaje kada prekinemo "planetarni san" i stvorimo "novi san".

Avenija Mrtvih je, duhovnim očima gledano, glavni dio tijela dvoglave zmije kroz koju inicirani mora proći. (I u tradiciji tantrističke joge, student ka putu prosvjetljenja takođe prolazi kroz tijelo zmije. Usput nailazi na pojedine čakre, moćna energetska čvorišta. U našem fizičkom tijelu srčana čakra je mjesto ljubavi. U energetskom sistemu planete Zemlje Teotihuakan je takodje, srčana čakra. Piramida Sunca je njezin simbol i nesumnjivo da je imala, a ja vjerujem da će opet imati, vrlo važnu ulogu za sudbinu naše Planete. Ponovno oživljavanje moći ljubavi je od vitalnog značaja za razvoj civilizacije.)

RASPORED TRI PIRAMIDE

Spuštajući se Avenijom Mrtvih prema piramidama nailazim na tablu koja prikazuje raspored Grada. Na vrhu je piramida Mjeseca, niže, sa malim pomakom udesno, je piramida Sunca, a na dnu je, u istoj liniji sa piramidom Mjeseca, piramida Kvecakoatla. Na drugoj strani Atlantika, u Egiptu, ka nebu se dižu tri piramide: dvije velike (Keopsova i Kefrenova) i jedna mala. Raspored? Identičan onima u Meksiku! A oba piramidalna kompleksa odgovaraju zvijezdanom pojasu Oriona na noćnom nebu. Orionov pojas se, naime, sastoji od dvije zvijezde blizanca i jedne male zvijezde tzv. "bijelog patuljka". Da li nam ovaj raspored otkriva potpis arhitekta?

Hodajući gradom žalim što su od njega ostali samo zidovi i temelji. Prostorije, krovovi, murali, freske, hramovi, opservatorije, sve ono što je ovaj Gradi činilo živim, je uništeno i zapaljeno. Planski, pedalj po pedalj. Od onog veličanstvenog izgleda je ostalo malo. Od stotina kipova ostao je u životu samo jedan; nalazi se u meksičkom Antropološkom Muzeju (doduše, nikakvu oznaku niti znak sa informacijama nisam vidio uz njega). Svi su im kipovi bili isklesani iz po jednog komada kamena, a težina se kretala po 20-30 tona.

Piramida Mjeseca, sa impresivnim stranicama od 145 metara, se nalazi na sjevernom kraju Avenije, okružena sa 15 manjih piramida. Stojeći na sredini glavne ceste i posmatrajući vrh piramide uočavam da se on poklapa sa vrhom obližnje planine Cerro Gordo. Očigledno je da se prilikom gradnje vodilo računa o ideji arhitekta da piramida predstavlja "svetu planinu"

i kao takva je integralni elemenat gradskog plana.

Istraživanja unutrašnjosti piramide dovela su do nekoliko zaključaka; prvo, piramida ima unutrašnje strukture. Drugo, nađeni su ostaci života (kosturi, predmeti, i sl.) iz različitih historijskih perioda. I, treće, informacije o rezultatima istraživanja su škrta i tajnovita. Malo se šta daje u javnost.

Piramida Mjeseca je važna za drugu fazu inicijacije studenta. Duž Avenije, kroz mnoštvo hramova (manjih piramida) studenti inicijacije bi se učili vještini transformacije. Kulminacija bi bila ispred piramide Mjeseca. Ovdje bi student prelazio u druga stanja realnosti. Bio bi vođen u Hram Jaguara koji je simbolizirao Duh Zemlje. Kraj ovog hrama je bio na vrhu piramide Mjeseca. Student bi prilikom ovog procesa žrtvovao svog eteričnog dvojnika i time bi ovladao vještinom transformacije.

Završni proces oslobođenja (ili treća faza "prosvjetljenja") bi se dešavao na piramidi Sunca. Ovo je mjesto gdje ljudski limiti nestaju. Pojedinač gubi svoja zemaljska ograničenja. Njegova želja da postane božanstvom, kosmičkim bićem ili Suncem, se ovdje konačno realizira. Ova, prosvjetljena bića gube svoja fizička tijela u vatrenom bljesku i nestaju u vječnosti.

To je razlog što su Azteci nazvali ovu piramidu prema izvoru sveg života ("Suncu"), a ovaj grad Teotihuakan (puni prijevod sa Nahuatl jezika bio bi "mjesto gdje su ljudi postali bogovi").

I kada se nađemo ispred ove kamene ljepotice koja dodiruje nebo, onda se tek realizira grandioznost ovog objekta. Stranice piramide su dugačke po 225 metara. To odgovara površini osam nogometnih terena. I, što je još indikativnije, to odgovara površini velike Keopsove piramide u Gizi. Ova meksička je, doduše, upola niža, ali preko dva i po miliona tona kamenih blokova traže izniman respekt.

Godine 1971. arheolozi su slučajno otkrili da se, 6 metara ispod površine piramide, nalazi ulaz u podzemnu pećinu. Prema njima, pećina je dugačka preko 100 metara i koristila se kao duhovni centar i prije nego što su piramide napravljene. Naravno, ovo "slučajno otkriće" bila je poznata činjenica svim ovdašnjim kulturama prije Evropljana.

Popevši se na vrh Piramide, posmatram Grad ispod sebe. Hiljade turista i školske djece se razmislilo na sve strane. Oni na dnu, na gradskim trgovima, jedva su uočljivi. Mi, na vrhu, njima izgledamo bliži nebu nego zemlji.

Ruševine vode kilometrima prema planinama na jugu. Nažalost, veći dio Grada još nije otkopan. Zvanična pretpostavka da je u Gradu živjelo 150.000-200.000 ljudi je preskromna. Barem pola miliona ljudi je ovdje imalo svoj dom kada je Grad bujao.

Deset sa deset metara je plato na vrhu piramide. Nas dvadesetak je podiglo ruke prema nebu, zatvorenih očiju, opuštenu. Osjećam kako mi kroz noge struji energija i diže se prema prsima i rukama. Nekoliko bljeskova i slike daleke prošlosti...

Prisjećam se autora Peter Tompkinsa koji piše u svojoj knjizi "Mysteries of the Mexican Pyramids": "... Proporcije piramide Sunca demonstriraju preciznu distancu prema Suncu. Ova kamena struktura je locirana tako da njena sjenka služi kao sunčev sat. Dizajneri Piramide su razumjeli relacije između kruga i trokutaste piramide. Oni su ostavili poruku preko dimenzija piramide da fizički kosmos ima piramidalnu strukturu, počev od mikroskopskog atomskog nivoa pa sve do makrokosmosa. A čovjek, na odgovarajućoj skali vibracije, stoji tačno na sredini tog puta od atoma do galaksije..."

Značaj broja "Pi" kao "božanske proporcije", a koji je korišten kod najvećih svjetskih piramida, je univerzalan. Geometrijski, broj "Pi" može prikazati sve, bukvalno sve, procese u prirodi: od spirale sjemenke biljke i kućice morske školjke do spirale zvjezdanog Mliječnog puta. Geometrijski gledano, školjka ili zvjezdani sistem se razlikuju samo u veličini. Ali logaritamska spirala, bazirana na istoj proporciji broja "Pi", se ne mijenja.

Dok stojim ispred piramide Sunca, razmišljam o njenim autorima. I njihovom nivou znanja. Hiljade godina su prohujale Planetom. Znanja i civilizacije zaboravljene. A mi na putu da ponovo učimo davno zaboravljeno.

Piramida Sunca, u drevnom meksičkom gradu Teotihuakan, svojim dimenzijama, putem sakralne geometrije, "komunicira" sa Keopsovom piramidom u Gizi: stranice su im identične, po 225 metara; meksička piramida je tačno upola niža od one egipatske; i, dok je u slučaju Keopsove piramide, korišten matematički broj "Pi" u njenoj izgradnji, "isti" arhitekta se služio kvadratnim korijenom broja "Pi" u kreaciji Piramide Sunca.

13. NASKA PIRAMIDE

Koliko je drevnih građevina prekriveno prašumom, pijeskom ili morskom vodom daleko od ljudskih očiju? Koje sve tajne kriju ove bezimene ruševine sa davno zaboravljenim kreatorima?

PIRAMIDE NA JUGU PERUA

Ovo je priča o jednoj takvoj lokaciji, o Naska piramidama.

Nakon obilaska i preleta čuvenih Naska linija na jugu Perua svratio sam do obližnje turističke agencije. Na stolu vidim mapu, a na samom dnu su ucrtane dvije piramide. Onda slijedi razgovor:

- Gdje se nalaze ove piramide?**
- Daleko odavde, ali do tamo nema turističkih tura.**
- Nema veze, ja bih išao.**
- Ali, nema prevoza.**
- Iznajmiću taxi.**
- Ali, mora ići turistički vodič s tobom.**
- Iznajmiću i vodiča.**
- Do tamo nema asfaltiranog puta.**
- To mi nije problem.**
- To je negostoljubiv kraj. Lokalni ljudi ne vole strance.**
- To je moj rizik.**

I, ubrzo sam organizirao mini ekspediciju za piramide. U starom Fordu smo vozač, njegov prijatelj i vodič, četrdesetogodišnja Suzi. Na južnom izlasku iz grada skrećemo u kamenu pustinju. Na skretanju nikakvih oznaka. Odsad ćemo se oslanjati na Suzino navođenje.

Preko 35 stepeni Celzijusa, nema vjetra, ispred nas kameno tlo sa pokojim brežuljkom. Vožnja neudobna, ali je društvo prijatno. Pedeset kilometara je trajao put; tri puta smo skrenuli s "kursa", ali smo ipak stigli na cilj. Od Suzi izvlačim informacije koje zna o ovom nalazištu. Govori mi da ni vlada, ni provincija, a ni grad nemaju para da ulazu u ekskavaciju ove udaljene lokacije. Međutim, 1996. godine su Italijanski arheolozi došli i ostali preko ljeta i pokrenuli početna iskopavanja. Na Internetu ili u knjigama nisam našao ni riječi o piramidama pored Naske.

Najedamput, zelenilo. Podzemni vodeni tok je formirao oazu sa drvoredom i travom koje

djeluju nestvarno usred pustinje. Parkiramo. Pred nama dva manja brda. koja se ni po čemu ne razlikuju od golih, kamenih brda širom svijeta. Barem ne iz daljine.

U dnu jednoga, uklonjen površinski donji sloj. I pred nama se ukazuju ostaci zida.

Građevinski materijal je nepečena cigla, adobi. Zagrabi se komad pustinjaškog tla sa glinom, pomiješa sa vodom, oblikuje i ostavi na suncu. Za koji dan bi cigle bile spremne. Veći sastojak gline bi davao čvršću ciglu. Ovo je bio osnovni građevinski materijal na jugu i sjeveru Perua.

Naska "Piramida Sunca" danas je samo "brdo" u kamenoj pustinji, sa neznatnim količinama kiša tokom zadnjih nekoliko hiljada godina. Temelji piramide ukazuju da je cigla bila izložena dugotrajnom djelovanju vode što bi starost ove građevine moglo pomjeriti u doba prije 12.500 godina i svjetskih poplava koje su tada slijedile.

DATUM IZGRADNJE PIRAMIDA

Pošto se zna da ovaj dio Perua ima nepromijenjenu klimu već hiljadama godina, bilo bi logično očekivati da će građevine od cigle ostati dobro očuvane. Možda malo oronule, ali u dobrom stanju. Međutim, izgled otkrivenih donjih zidova piramide ukazuje da je cigla bila izložena dugotrajnom djelovanju vode. Ne povremenih kiša.

To sada rađa problem. Otkud dugotrajne poplave u ovom dijelu kamene pustinje? I od kada one datiraju? Da li od doba potunuća legendarne Atlantide (12.500 godina)? To bi značilo da su graditelji savremenici Atlantidana i civilizacije Mu.

Pitam Suzi šta je pretpostavka u vezi graditelja i datuma izgradnje piramida. Ona kaže da se špekulira da je kultura Naska izgradila ove građevine prije 1.500-2.000 godina. Ali, i potvrđuje pretpostavku da je cigla bila izložena poplavama. Kaže da je šef Italijanske arheološke ekspedicije došao da zaključka da su piramide bile 15-20 godina kompletno pod vodom! I za to nije imao nikakvog logičnog objašnjenja.

Vadi iz svoje torbice zgužvanu fotografiju koja predstavlja rekonstrukciju čitavog grada koji se nekada ovdje nalazio.

Naska piramide – rekonstrukcija Grada, neutvrđene starosti. Impresionira razvijenost civilizacije od koje je danas ostao samo vreli kamen.

Kao i svaka rekonstrukcija i ova je podložna različitim tumačenjima; međutim, glavni obrisi grada sa objektima, njihovom visinom, trgovima i uređenošću, impresioniraju. A, mislim se, pogledajmo ovo područje sada ("Iz praha smo nastali, u prah ćemo se vratiti.").

Polako se penjem ka vrhu prve piramide. Pošto je najveća, nazvali su je "Piramida Sunca". Prolazim pored reda stepenica; mogu se uočiti prolazi, različiti nivoi, pregrade. Idemo prema vrhu piramide. Uočljive su rupe, metar široke, nekoliko metara duboke. Kaže da su one korištene za skladištenje hrane, u tamnom i hladnom prostoru.

Hodajući prema vrhi, Suzi se saginje i podiže komad keramike. Kaže da imam rijetku priliku da vidim keramiku napravljenu prije 2.000 godina. Zadnji put su je Naske koristile i otada je nedirnuta. Uzimam nekoliko komada. Svijetlo smeđi sa jedne strane, pocrnjeli sa druge. Očito je da su ovo bili dijelovi posude upotrebljavane za kuhanje. Ona vanjska strana je potamnila od vatre. Nalazim drugi komad crvenakstosmeđ sa obje strane. Komad

keramike je tanji od onih prvih; očito da je bilo riječ o ukrasnoj vazi.

Držim keramiku u ruci. Ona me spaja sa civilizacijom starom nekoliko hiljada godina. To je poseban osjećaj.

Piramida Sunca je neistražena, praktično netaknuta. Kao i čitavo područje oko nje. Možda će proći decenije prije nego postane turističkom atrakcijom. A možda će vječno ostati zakopana. Posmatram predio sa vrha piramide. Ispred nas se pružaju nova brda kilometrima daleko. Izgledaju sasvim obična. Ili, možda nisu?

"Ovo je piramida Mjeseca", kaže mi Suzi, pokazujući stotinjak metara dalje.

Naizgled, kameni brežuljak, nešto niži od ovog na kome smo sada. Ime me ne čudi. Kada arheolozi nađu dvije piramide u Južnoj ili Srednjoj Americi, veću nazovu piramidom Sunca, a manju piramidom Mjeseca.

Zapažam rupu sa desne strane, pri vrhu.

- Suzi, šta je ona rupa pri vrhu piramide?
- Tu su Italijani vršili iskopavanja i našli su mumiju žene.
- Kada?
- Prije sedam godina.
- I šta se o njoj zna?
- Bila je bogato ukrašena; očito, pripadala je vladajućoj eliti.
- Da li su utvrdili starost mumije?
- Jesu. Radiokarbonskom metodom je utvrđeno da je mumija stara više od 4.000 godina!
- Četiri hiljade godina?! Ali, Suzi, ti mi reče da su Naski izgradili ove piramide prije 1.500 godina. Ako je mumija stara 4.000 godina onda to znači da su i piramide stare barem toliko. To znači da pada u vodu teorija o Naskama kao graditeljima piramida.
- ???
- I ne samo to, Suzi. Ispod ove mumije koja je otkrivena pri vrhu, vjerovatno će u donjim slojevima naći još koju mumiju koja pripada nekoj starijoj kulturi. A možda će pronaći i treći nivo sa još starijim mumijama.
- ?
- Ali ni to nam neće otkriti pravu starost piramida. Jer, piramide su pravljene kao spiritualno-astronomski objekti, a ne kao grobnice. Originalni graditelji su vjerovatno stariji hiljadama godina... Po meni, riječ je o potomcima civilizacije Mu ili Atlantidana...
- I ja vjerujem u postojanje Atlantide.
- ...I, kada je ovaj grad već dugo bio napušten, došli su novi narodi koji bi tu ostajali... a neke od svojih velikodostojanstvenika bi tu i sahranjivali.

Čini mi se da smo oboje ponešto naučili danas. Krećemo natrag po vrelom kamenu. Put će potrajati nešto duže nego pri dolasku, jer smo ponovo nekoliko puta skretali sa kursa.

14. ČOLULA – GRAD ONIH KOJI SU OTIŠLI

Čolula je danas zaboravljeno predgrađe dvomilionskog Puebla. Nekada je ovaj kolonijalni gradić bio drevno središte blistave civilizacije odakle se dizala najveća piramida ikada sagrađena. “Čolula” – “grad onih koji su otišli”. Tko su “oni”? Kada i gdje su otišli?

Ime gradu su dali Indijanci koje su u XVI stoljeću zatekli španjolski konkvistadori. Hernan Korteza je u 34. godini, sa 400 vojnika (topovima i konjicom), krećući se sa Kube, započeo osvajanje Aztečkog carstva 1519. godine. Na polovini puta se isprijela Čolula koju Korteza opisuje slijedećim riječima: “To je veliki grad sa dvadeset hiljada kuća i populacijom od sto hiljada ljudi. Ujedno, to je i religijski centar sa više od 360 hramova. Ovo je najljepši grad izvan Španjolske po svojim građevinama i prirodi.”

VELIKA PIRAMIDA TEPANAPA

Dosadašnja arheološka istraživanja upućuju da su 1.700 godine p.n.e. dva naselja prerasla u jedno formirajući grad koji će neprekinuto biti naseljen u narednih 3.700 godina. Pretpostavlja se da su radovi na velikoj piramidi započeti 100 g.p.n.e. kada je Čolula postala važno regionalno središte.

Nagađa se da je Čolula po bogatstvu bila ogledalom pompeznog Teotihuakana; kolosalne građevine, praćene identičnim stilom, istim periodom rasta (od 100 g.p.n.e. do desetog stoljeća), istim trenutkom propasti (početkom 900. godine). I, slično kao Teotihuakan, nakon par stoljeća napuštenosti, Indijanci sa sjevera oživljavaju ovaj grad (Olmeci, Tolteci-Čičimeka, Azteci) da bi ih Španjolci definitivno očistili sa historijske pozornice.

Moja prva posjeta piramidi Tepanapa vodila je pored meni poznate ustanove. Iz dvorišta je upravo izlazila časna sestra. Prije 100 godina, na ovom mjestu, bili su započeti radovi na izgradnji psihijatrijske bolnice (azila). Te, 1910. godine, prilikom kopanja temelja otkriveni su tragovi mnogo starije kamene građevine. Trebalo je proći još dvadesetak godina da bi započela prva faza ekskavacije (1931-1956); prokopana su dva tunela ukupne dužine osam kilometara na pravcima sjever-jug i istok-zapad da bi se ustanovile dimenzije kamene strukture. Arheolog Ignacio Marquina se oslanjao na iskustva stećena iz otkopavanja Teotihuakana. Zaključci su bili frapantni: otkrivena je najveća građevina ikada sagrađena na meksičkom tlu. Dokazao je postojanje kamene piramide sa stranicama od skoro 450 metara i visine od 65 metara! To daje volumen koji nadmašuje i Keopsovu piramidu i Piramidu Sunca u Teotihuakanu.

Tuneli kroz piramidu su osvijetljeni i nisu bitno mijenjani već 60-ak godina. Naravno, ja nisam mogao odoliti, a da ne prođem tim uskim koridorom od osam kilometara. Druga faza istraživanja (1965-1972) je bila fokusirana na analizu pronađenih artifakata. Dokazano je da je piramida neprestano ugošćavala različite kulture bivajući centar svih

zbivanja.

Međutim, piramida u cjelosti nikada nije otkopana. Samo njen manji dio. Razlog: protivljenje Crkve. “Dalja iskopavanja mogla bi dovesti do kolapsa crkve.”

Nakon Korteovog krvavog masakra, došla je njegova zapovijed da se sruši preko 360 hramova/piramida (neki izvori pominju 365 objekata za svaki dan u godini; drugi izvori pominju cifru od 400 građevina što, po meni, više odgovara istini, jer je 400 sveti broj Maja). Na temeljima hramova, Kortez je dao obećanje, “podići će se identičan broj katoličkih crkava”.

Hramovi “nevjernih” Indijanaca su srušeni. Ali, zavjet o katoličkim crkvama nikad nije bio do kraja ispunjen. Od prvobitno izgrađenih sedamdesetak crkava, danas je u životu samo 39 (i to većina u dosta jadnom stanju).

CRKVA NA VRHU PIRAMIDE

Interesantno je da je najveća crkva sagrađena na jedinom brdu koje se dizalo iznad Čolule. Trebalo je proći 400 godina da se dozna da je to brdo u stvari najveća piramida Čolule za koju Španjolci nisu znali.

Crkva na vrhu piramide, Čolula, Puebla, Meksiko

Legenda s kojom domaće stanovništvo dočekuje turiste je da su stanovnici Čolule, u iščekivanju Korteza, prekrili piramidu zemljom kako je Španjolci ne bi uništili. Nažalost, ova romantična priča nema uporište u stvarnosti: piramida je bila pod dubokom šumom stotinama godina prije dolaska konkvistadora, potpuno zaboravljena i nepoznata tadašnjim Indijancima.

Neposredno nakon osvajanja Čolule, Španjolci su na vrhu brda prvo postavili ogroman križ. Iste godine, križ je prepolovljen udarom groma. Španjolci su postavili novi koji je, “igrom slučaja”, doživio istu sudbinu. Zatim se pravi prva crkva (Santuario los Remedios) na visini od 75 metara. Tokom narednih stoljeća, crkva je stradala tri puta od potresa i gromova. Zadnji put 2001. godine. Međutim, sveštenstvo i dalje misli da je crkvi mjesto na vrhu piramide i uporno je obnavljaju. Prilikom moje posjete mogao se osjetiti miris nove farbe.

A superiorna gradnja piramide odolijeva potresima već hiljadama godina. Naime, originalni graditelji su koristili posebni dizajn (“tablero”, okrenuto slovo “T”, koji je doprinio izdržljivosti zidova.

Tablero dizajn na piramidi, Čolula, Puebla, Meksiko

Prolazeći kroz tunele, vodič Porfirio mi govori o hronologiji iskopavanja, nivoima piramida, zatim altarima, žrtvovanjima... izlazimo na čistinu, plješće rukama i upozorava me na posebne audio efektne koje imaju ovi kameni objekti.

Nakon strpljivog slušanja šta mi ima reći, započinjao sam dijalog nekoliko puta:

“Ove stepenice su vodile ka temeljima piramide...”, pokazivao je prema dnu stepenica iz tunela.

“Dakle, odatle se moglo izaći na jezero?”, pitao sam ga.

“Jezero?” čudi se.

“Pa, originalno je piramida izgrađeno na malom jezeru”, nastavljam.

“?”

Moj ponovni susret sa Meksikom me ostavlja sa utiskom inferiornosti civilizacije kojoj pripadam. Pred nama su kolosalne građevine sa protustresnim dizajnom. Piktoglifi koje ne možemo da rastumačimo. Kultura o kojoj ne znamo skoro ništa: ko, kada i zašto? I nestanak koji koincidira sa nestankom Maja (jugoistočno odavde) i polumilionskog Teotihuakana (sjeverozapadno odavde).

Čolula otvara nova pitanja.

15. PIRAMIDE SA KANARA

Stotinjak kilometara od obala teritorije Zapadne Sahare, smješteno je sedam "pasjih otoka" (latinski canariae - pas). Kada su Španjolci počeli dolaziti na arhipelag u XV stoljeću zatekli su misteriozne domoroce - narod Guanči. Bili su visoki, plavih očiju i svijetlo plave kose. Živjeli su u pećinama, mumificirali svoje mrtve. Nisu imali brodove. Izolirani na svojim otocima, Guanči se nisu miješali sa drugim rasama kroz historiju. Sačuvali su svoje originalne kromanjonske karakteristike.

Španjolci su, po svom običaju, masakrirali domoroce i izbrisali ih sa demografske karte za manje od stotinu godina. Usto su svijetu svečano objavili da su Guanči bili nepismeni.

U današnjem nastavku feljtona citiraćemo mnoge pobornike teorija o Atlantidi koji smatraju da su Kanarski otoci ostatak potonulog kontinenta, a da su današnji vulkanski vrhovi samo sjena nekadašnjih gorostasnih planina. Geološki gledano, ove postavke vjerovatno ne stoje. Naime, Kanarski otoci idu do dubine od 3 000 metara i formirani su prije skoro 3 miliona godina. Bazaltna lava je tipična za ne-eksplozivne vulkane.

PORIJEKLO GUANČIJA

Ali, porijeklo Guančija ipak treba objasniti. Jasno, blizina Afrike i crne rase pri tome nimalo ne pomaže. Plavi Arijevci ne potiču ni iz Afrike, ni iz Arabije, već sa Indijskog

potkontinenta. Pojedine bijele rase iz doba Egipta, Kelta, a pogotovo Rimljana, takođe ne objašnjavaju Guanče iz prostog razloga, jer su oni već bili na Kanarima u doba procvata egipatskih i evropskih carstava.

Slijedeći zaključak se sam nameće: Kanarski otoci su u doba Atlantide bili periferija nestale civilizacije, a dvadesetak hiljada kromanjonaca na koje su nabasali Španjolci (dvanaest hiljada kasnije), predstavljaju daleke potomke visokih i zgodnih Atlantidana.

Drevni srednjoamerički narodi imaju svoje stepenaste piramide. Isto kao i Sumerani, Babilonci i rani Egipćani sa druge strane Atlantika. Ali, stepenaste kamene piramide su imali i Guanči u okeanu koji s pravom nosi ime Atlantidana. Na Kanarskim otocima i danas postoje ostaci nekoliko stepenastih piramida čiji autori nesumnjivo pripadaju istoj školi arhitekture kao i Maje ili Sumerani.

Piramide su podignute u pravilnom smjeru istok-zapad odslikavajući izlazak i zalazak sunca. Pažljivo izgrađene stepenice na zapadnoj strani svake piramide vode do vrha. Pretpostavljamo da su se nekada na ravnom vrhu nalazile opservatorije kao i kod drugih naroda.

"...Panika je zavladała Atlantidom tokom njene finalne destrukcije. Očajni Atlantidani su se penjali na planinske vrhove. Osvrćući se iza sebe, vidjeli su tijela svojih prijatelja koja su plutala na vodi kao morska trava..." ((Randall-Stevens, "Atlantis to the Latter Days").

"...Kontinent je polako tonuo, nivo mora je rastao, planinski vrhovi su postajali otoci. Kontinuirana vulkanska aktivnost na onom tlu što danas predstavlja Azorske Otoke ih je učinila nenastanljivim. Ali su zato Kanarski otoci ostali znatno gostoljubiviji. Velike prirodne pećine su pružile utočište izbjeglicama... koji su vremenom rekonstruirali slike iz prošlih života. Izgradili su kuće i male gradove od kamenih blokova. Kanali koje su podizali za irigaciju produžavali su sezonu rasta i, kako se život poboljšavao, ovi potomci Atlantidana na Kanarskim otocima su oživljavali i druge aspekte svoje izgubljene kulture. Kada su 1402. godine Španjolci zabilježili svoju prvu posjetu otocima, otkrili su ruševine nekih od drevnih gradova i irigacionih kanala...Guanči predstavljaju poslednji čistokrvni kromanjonski ostatak genetike Atlantidana: velike lobanje, visoka čela, duge, ravne noseve, čvrstu bradu. Oni su vjerovali da su se spasili penjući se na planinske vrhove otoka. Bili su toliko uplašeni od mora da nikada više nisu gradili brodove..." ((Shirley Andrews, "Atlantis, Insights From a Lost Civilization").

"...Guanči su sačuvali neka od znanja Atlantidana iz astronomije, te pravnog i zakonodavnog sistema, uključujući deset izbornih političkih predstavnika..." (Berlitz, "Mysteries From Forgotten Worlds").

"... Stup, sličan onom u Posejdonovom hramu u Atlantisu, je zauzimao važno mjesto u religijskim obredima Guančija..." (Spanuth, "Atlantis of the North").

"...Na vrhovima njihovih planina, Guanči su nudili svoje molitve svemogućem bogu, koji je nagrađivao vrline, a osuđivao grijehe..." (Donato, "A Re-Examination of the Atlantis

Theory").

"... Sekta žena-sveštenika, zvanih Magades, je praktikovala svoje obrede oko kamenih monumenata u obliku kruga, slično kao i u drevnom Meksiku i Evropi. Pod pokroviteljstvom visokog sveštenika, ove djevice su učestvovala u simboličnim plesovima. U transu ili hipnozi, služile su kao proroci. Ukoliko bi vulkani postajali aktivni ili bi dolazilo do zemljotresa, djevice bi se žrtvovala bacanjem u okean, nadajući se da će na taj način spriječiti svemoćni okean da ih sve proguta kao što je to jedamput učinio u prošlosti." (Spence, "Occult Sciences in Atlantis").

"... Istraživači koji su otkrili narod Guančija 1402. godine, naišli su na irigacioni sistem, ostatke keramike, mumije, crteže na zidovima pećina i ruševine prehistorijskih gradova. Divni crteži umjetnika Guančija na pećinskim zidovima bili su skoro identični onima koje su slikali kromanjonci iz južne Francuske. Njihova keramika, stara do 20 000 godina (!), je bila ukrašena dizajnom koji je identičan onom iz najstarijeg perioda srednjoameričkih naroda. Interesantno je bilo otkriće kamene statue Guančija koja je predstavljala golog muškarca koji nosi globus... identičnu Atlasu koji na svojim rukama takođe drži Planetu... (Zhirov, "Atlantis").

Krvna slika Guančija?

Još jedan dokaz o njihovoj vezanosti za kromanjonce i razliku u odnosu na susjede. Naime, Guanči su imali izražen visok postotak nulte krvne grupe i negativnog RH faktora. Slično kao i ostali potomci Atlantidana: Baski, Berberi, neke kulture iz sliva Amazona...

VEZA SA ATLANTIDOM?

Španjolci su se pobrinuli da pisani znakovi i hijeroglifski simboli Guančija dožive istu sudbinu kao pisana ostavština Maja - dakle, da ih sistematski unište. Ali, pojedine riječi i fraze mrtvog jezika Guančija su ostale sačuvane. Oficijelni lingvisti smještaju ovaj jezik u afro-azijsku familiju.

Pogrešno.

Porijeklo njihovog jezika je mnogo starije i zajedničke tačke im treba tražiti među jezicima ostalih "potomaka Atlantidana". Dakle Berberima, Baskima i drugim prekomorskim narodima. Na primjer, drevnim stanovnicima južnoindijskog potokontinenta (današnji dravidski jezici). Visoki, plavooki Arijevci iz Indije, imali su veliki broj zajedničkih riječi sa svojim rodacima sa Kanara.

Simbolična važnost Kanarskih otoka, kao poslednjeg utočišta Atlantidana, je odslikana u sačuvanim keltskim legendama. Britanski autori Sir James Fraiser i Edgerton Sykes analiziraju informacije čiji se nastanak pripisuje drevnim irskim pisarima Tuatha-de-danaan, za koje se vjeruje da su originalno bili "zaposleni" u hramovima Atlantide. Oni su, nakon destrukcije matičnog kontinenta, doplovili do obala Irske.

U doba kada je Atlantida prolazila kroz završnu fazu destrukcije, dva hrama su ostala sačuvana na njenoj periferiji: na Kanarskim otocima.

Prvi je hram Falias, koji se nalazio na teško pristupačnom brdovitom terenu. Predviđajući kraj svoje civilizacije, sveštenici su uspjeli da u ovaj hram uspješno prebace veličanstveni prijesto. Smjestili su ga u glavnu odaju hrama. Tron je bio isklesan iz meteorita. Atlantidani su ga zvali "Kamen smrti". Brdovita oblast Falias je uspjela da ostane iznad površine vode kada su se okeanske vode podigle nakon potonuća Atlantide. Hram je služio svrsi nekoliko stotina godina i bio je čuven po svojoj divnoj muzici koju je nudio svojim stanovnicima i posjetiocima.

Braća Tuirenn, pisari iz Falias hrama su, prema legendi, ukrali kraljevski tron i prenijeli ga u Irsku. Tamo su ga ovi pripadnici reda Tuatha-de-danaan, nazvali "Tron Tare". Rečeno je da bi tron "zaplakao" svaki put kad bi nepozvan neko sjeo na njega. Najvjerojatnije je željezni prijesto još uvijek bio radioaktivan i izazvao bi šok kod nepoznatih ljudi koji bi prvi put sjeli. Stvarni kraljevi su bili pripremljeni unaprijed i ne bi ništa govorili.

Drugi sačuvani hram se zvao Finias i nalazio se u Gradu Sunca, na Kanarskom otoku Tenerife. Atlantidani su na ovaj otok uspjeli da prebace drugi neprocjenjivo vrijedni simbol svoje civilizacije: zlatnu repliku, u prirodnoj veličini, Posejdonovih kočija, kompletnu sa svim konjima i vozačem. Kada se, nakon potopa, život počeo vraćati u normalu, sveštenici Finije bi iznosili kočije na ulice tokom parada i ceremonija.

U rijetkom historijskom dokumentu iz 330 g.p.n.e., autor Budge piše u svojoj knjizi "Life of Alexander the Great", da je car Aleksandar bio "pozvan u Grad Sunca da posjeti hram u kome se nalaze Kočije Bogova". Vremenom su predivne kočije vjerovatno završile na dnu okeana između otoka Tenerife i Lanzarotte. Podvodna istraživanja nažalost ne mogu dati pozitivne rezultate, jer metalni i drveni objekti odavno više nisu prepoznatljivi. Zapravo već nakon dvadesetak godina morska vegetacija, pijesak, čvrsta lava i vulkanski pepeo prekriju skoro sve što padne na dno.

Malobrojni stanovnici Kanara su nastavili sa pojednostavljenim verzijama inicijacije i magičnih ceremonija tokom hiljada godina. Mnogobrojne pećine su bile idealan prostor za ove događaje. Istovremeno, tamo su skladištene mumije u istom položaju i istim tehnikama kao i mumije njihovih atlantskih rođaka u Meksiku, Peruu i ranom Egiptu. Svodovi ovih pećina su bili obojeni crveno (Atlantidu su nazivali "crvena zemlja"). Zidovi su markirani sa crtežima životinja i još uvijek neodgonetnutim simbolima i hijeroglifima u crvenoj, sivoj i bijeloj boji.

Dvanaest hiljada godina nakon potonuća Atlantide, Španjolci su "pronašli" Guančije i okarakterisali ih kao narod kamenog doba.

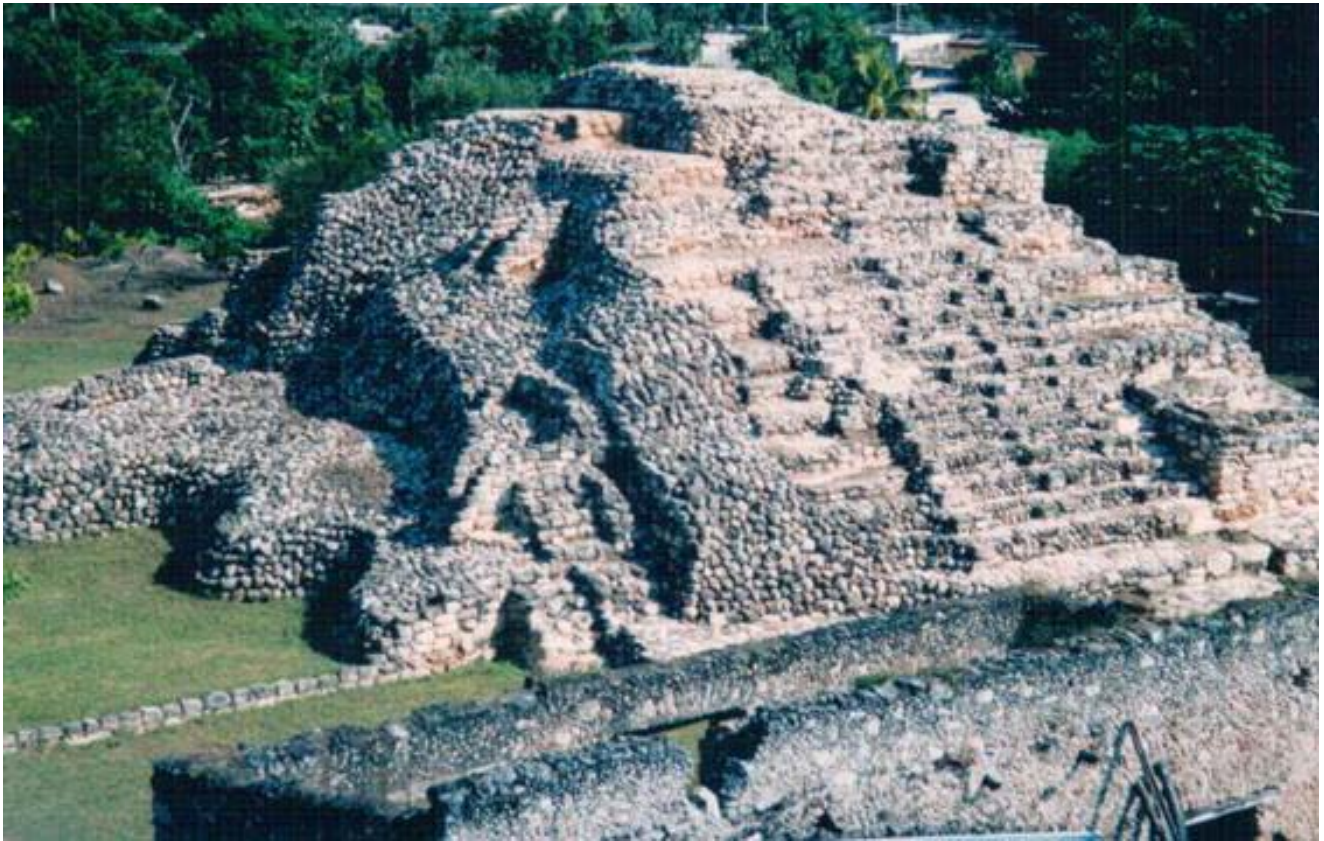
Njihovim nestankom izgubljena je još jedna živa veza sa našim duhovnim i fizičkim korijenima.

Otok Guimar, u kompleksu Kanarskih otoka, je mjesto gdje su pronađeni ostaci stepenastih piramida. Arhitektura Guančija je identična građevinama Maja, peruanskih kultura ili Sumerana. Izgrađene su u pravilnom smjeru istok-zapad odslikavajući izlazak i zalazak sunca. Stepence na zapadnoj strani svake piramide su vodile do vrha gdje su se, pretpostavljamo, nalazile opservatorije.

16. PIRAMIDE U AKANČEU I IZAMALU

Na sjeveru meksičkog Jukatana ulazim u Acanče, mirno naselje sa par hiljada stanovnika. Glavni trg, “The Square of Cultures”, u sebi kombinira građevine Maja, kolonijalnog i modernog doba. Nogometni teren je u samom centru, umjesto parka kao u većini kolonijalnih gradova. S jedne strane terena je franjevački hram “Temple of Nuestra Senora de la Natividad” (XVI). Sa obje strane hrama su piramide Maja. Niža ima tri terase i četiri reda stepenica. I čeka bolja vremena da se obnovi.

Piramida, Akanče, Jukatan, Meksiko

Svoju pažnju posvećujem “Palači”. Parkiram ispred ograđenog ulaza. Katanac je na kapiji. Prilazi mi omanji Meksikanac u raskopčanoj uniformi. Prijatno se iznenadio kada me je ugledao; napokon je našao posjetioca koji će kupiti kartu za dva dolara. Otključava kapiju; imam Palaču samo za sebe. Akanče se odlikuje velikim kamenim blokovima koji su ugrađeni u stepenice i zidove. Donji nivo je ukrašen astronomskim simbolima. Gornji redovi imaju stilizirane zoomorfne figure; na vrhu su sisari i ptice. Ostaci boja upućuju na nekadašnji sjaj jarko crvene i zelenkasto-plave boje (poznate kao “Maja plava”).

John Stephens i Frederick Catherwood su posjetili Akanče 1840. John je pisao o, a Frederick nacrtao, dvije ogromne maske koje su se još nalazile na piramidi. Nakon toga, maske su nestale. Možda su bile ukradene ili uništene. Kako bilo da bilo, da nije bilo svjedočanstva ove dvojice istraživača niko ne bi znao da su maske i postojale.

Nakon više od 150 godina Akanče je iz zaborava izvukla mladi arheolog Beatriz Qunital. “Od 1990. do 1992. restaurirala sam sa svojim timom malu sekciju južne fasade piramide. Zatim sam započela restauraciju Palače. Do 1996. sam već imala složeni Projekat pod svojom kontrolom.”

Ekavacija se kretala prema vrhu Palače. Bilo je uočljivo da su Maje dograđivale Palaču dva puta. Napokon, na strani Palače, nakon pažljivog skidanja materijala se ukazala maska. Dimenzije se bile iznenađujuće: 3,2 metra široka i 2,25 metra visoka. Tako što nije bilo nađeno u svijetu Maja.

Maska prikazuje vladara ili božanstvo; naušnice imaju ukrasne spirale; na čeonom dijelu maske su “točkovi”; oči imaju neobičan dizajn; ostaci crvenog pigmenta daju ideju kako je maska nekada izgledala.

Nastavljajući radove Beatriz je otkrila još dvije maske ogromnih dimenzija. I to je odjeknulo kao bomba u arheološkim krugovima. San svakog arheologa se ostvario u slučaju mlade Beatriz.

Tog dana je nisam zatekao na Palači. Ali, replika maski sa briljantnim bojama krasi jednu stranu fasade. Ovaj drevni grad, stalno naseljen od prije 2500 godina kao da počinje da oživljava.

TAJNA IZAMALA

Krećem se sjeveroistočno. Prelazim auto-put Merida-Kankun. Zabačen, daleko od zbivanja, je Izamal.

Kada su konkvistadori osvajali Jukatan, Izamal je bio jedan od najvećih i najljepših gradova. Prije 450 godina Landa je pisao za gradove Jukatana: “... Toliki je njihov broj i tako su dobro građeni da predstavljaju divan ugođaj za oči. A ova zemlja danas nije ono što je nekada bila u doba svog procvata kada su nastajale ove građevine koje su podignute bez pomoći metala... Postoji tajna koja nije otkrivena domorocima kako su ove građevine izgrađene...Ovdje u Izamalu se ističe jedna zgrada ispred svih drugih koja je ogromno visoka i prelijepa... Stepenice od preko 30 metara širine idu prema vrhu... Na stranama su vrlo čvrsti zakrivljeni kameni blokovi... Nekoliko platformi i nivoa vodi do vrha gdje je sagrađen bijeli hram. Popeo sam se i imao veličanstven pogled sve do mora... Bilo je dvanaest ovakvih građevina u Izamalu... Niko se ne sjeća ko ih je gradio...”

Sa dolaskom Španjolaca lokalno stanovništvo je pretvoreno u roblje. Bili su primorani da sruše sve piramide i hramove, a na njihovim temeljima da izgrade crkve, manastire i kolonijalne palače. Crkva je vjerovala da će tako odučiti lokalno stanovništvo od “đavolskog vjerovanja”.

Na mjestu najveće piramide izgrađen je franjevački manastir San Antonio de Padua. Arhitekt-fratar Juan de Merida je započeo radove 1553. i dovršio ih 1561. Izgrađen je najveći atrijum u katoličkom svijetu, izuzimajući plato Sv. Petra u Vatikanu. Dimenzije su mu 520 sa 420 metara. Tolika je bila površina gornje platforme piramide Maja. Drvena figura djevice Marije je postavljena unutar manastira. Ubrzo su se počeli registrirati slučajevi izliječenja i Izamal postaje mjesto hodočašća katolika sa svih strana. U dvadesetom stoljeću Izamal polako tone u zaborav sve do posjete pape Ivana Pavla Drugog 1993.

Kako bi stvarna priča o Izamalu mogla izgledati očima historičara? Gdje prestaje legenda, a počinje stvarnost?

Pogledajmo.

Izamal je osnovao Izamna (Itzam Na), vizionar i lider. Došao je na brodu sa potonulog Atlantisa i naselio Jukatan. Vremenom su mu dali epitet božanstva, sa moćima izliječenja i vraćanja u život. Na čelu je Panteona Maja sa titulom “ahaulil” (Lord); on predsjedava skupinom nižih božanstava, odnosno superiornih bića u odnosu na ljude.

Izamal je Majama predstavljao manifestaciju Boga Sunca koja je materijalizovana u piramidi Kinich Kak Moo. Dvije hiljade prije nove ere i jednu hiljadu godina naše ere Izamal je važno hodočašće Maja. Centrom dominira platforma Paphol Chac (Dom Čaka, boga kiše) sa hramom na vrhu koji je destinacija hodočasnika. Kolosalne piramide Itzamatural, Kabul, Hunpictoc i Habuc uokviruju ovaj grad.

Ostaci piramide Kinich Kak Moo, Izamal, Jukatan, Meksiko

Paphol Chac je izgrađen na energetski vrlo potentnom mjestu. Hiljade hodočasnika iz doba Maja su svojim posjetama, tokom perioda od više hiljada godina, formirali psihičko polje energetski usmjereno na izliječenje raznih bolesti. Kombinacijom Zemljine i ljudske energije kreirano je područje koje ljekovito djeluje na ljudski organizam.

Beneficije Izamala su se prostirale kroz vrijeme uključujući i barbarsku civilizaciju koja je došla nakon XVI stoljeća i tu postavila svoje nove simbole.

Gdje prestaje stvarnost, a počinje legenda?

17. JAPANSKE PODVODNE PIRAMIDE

Najjužniji japanski otok Okinava je bio poprište završne bitke u Drugom svjetskom ratu. Pet decenija kasnije, u martu 1995., Okinava postaje poprištem nove, historijske, drame nakon što je sportski ronilac odlutao dalje od uobičajenih sigurnih koordinata južno od otoka. Kroz bistru Pacifičku vodu ugledao je veliki kameni objekat na morskom dnu zarastao u korale. Napravio je nekoliko fotografija kolosalnih kamenih monolita. Slijedećeg dana fotografije su se pojavile u najvećim japanskim dnevnim novinama. I... polemika je otpočela; da li je riječ o prirodno oblikovanim kamenim blokovima ili rezultatu ljudskih ruku?

Sportski ronionci počinju sa pretragama obližnjih otoka i morskog dna. Istog ljeta dolazi se do novog, šokantnog otkrića: ogroman kameni luk. Zahvaljujući jakim podvodnim strujama koralji se nisu uspjeli uhvatiti na više hiljada godina staru kamenu podlogu. Ovog puta nije bilo sumnje: riječ je bila o građevinama nastalim upotrebom alata.

OTKRIĆE KOJE MIJENJA HISTORIJU

Japanska javnost se uzburkala. Da li se radilo o otkriću koje treba da mijenja koncept ljudske historije? Naime, poznato je da u posljednjih 12.000 godina nije bilo tektonskih poremećaja većih razmjera u okolini japanskih otoka. Očigledno je, onda, da su kameni blokovi ostaci civilizacije koja je postojala davno prije oficijelnih naučnih tvrdnji.

Fino obrađeni kameni blokovi koji formiraju bočnu stranu piramide sa hramom na vrhu, nedaleko od obala Japana

Pretraga morskog dna se nastavlja. Prije početka jeseni, te 1995. godine, pronađene su još tri lokacije sa podvodnim građevinama, hramovima, trgovima, stepenicama, putevima, stiliziranim likovima morskih životinja...

Pravilno obrađene granitne stijene, stepenice, vodeni kanali, putevi... upozoravaju na postojanje razvijene civilizacije prije više od 12.000 godina

Između 1995. i 2005. godine ukupno je pronađeno još osam novih podvodnih nalazišta na potezu između Japana i Tajvana. Njihove podvodne lokacije variraju: od sedam metara dubine do preko 35 metara. Kameni putevi i raskrsnice povezuju podvodne građevine između malog otoka Yonaguni i otočića Kerama i Aguni. Njihova razdaljina je oko 500 km!

Da li se na dnu Pacifika nalaze ostaci megapolisa iz doba prije početka “službene” historije?

Najveća podvodna struktura koja je dosada otkrivena nalazi se u blizini otoka Yonaguni na 35 metara dubine. Dugačka je 80 metara, široka 30 metara i visoka oko 15 metara. Nisu pronađeni unutrašnji prolazi ili prostorije. Međutim, očito da nije riječ o vojnim utverdama već vjerovatno o građevinama ceremonijalnog karaktera.

Uklesane stepenice i kameni blokovi koji leže jedni na drugima pod pravim uglom, kružne terase i šestaugaoni potporni stubovi, pravilni kameni putevi samo su potvrđivali tezu da je civilizacija koja ih je gradila raspolagala sa vrlo naprednom tehnologijom.

CIVILIZACIJE PRIJE 12.000 GODINA?

Geološki dokazi ukazuju na činjenicu da je sa krajem zadnjeg ledenog doba prije 12.000 godina došlo do otapanja velikih količina leda. Na pojedinim mjestima Planete nivo mora je porastao za oko 100 metara. To je vjerovatno bio slučaj sa ovim kopnom u blizini današnje japanske obale. Mnogo veća kopnena masa nego što je to današnji Japan bila je dijelom napredne čovjekove civilizacije.

Mnoge historijske legende govore o postojanju majke svih civilizacija u Pacifiku pod nazivom Mu (ili, od XIX stoljeća, uvriježen je naziv Lemurija u Zapadnim krugovima). Između Japana, preko Mikronezije i Polinezije do obala Uskršnjih otoka, prostirala se kopnena površina sastavljena od niza većih otoka. Ako je ona bila pradomovina čovjekova, onda su podvodne kamene građevine oko Jonagunija prvi materijalni dokazi njenog postojanja.

Veliki broj knjiga posljednih decenija donosi niz spiritualnih videnja civilizacije Mu, odnosno Lemurije. Sažeto, riječ je o drevnoj civilizaciji koja je egzistirala prije i uporedo sa Atlantidom. Vjeruje se da se Mu prostirala u južnom Pacifiku, u trokutu između Sjeverne Amerike, Azije i Australije. Na vrhuncu svoje civilizacije stanovnici zemlje Mu su bili vrlo duhovno razvijeni.

Kronološki gledano, Mu je najstarija poznata civilizacija. I spiritualno najrazvijenija. Nikada, ni prije, ni poslije, stanovnici jedne zemlje nisu živjeli u takvom duhovnom balansu i harmoniji sa prirodom. U poznom periodu, njima se pridružila civilizacija Atlantide. Atlantidani su bili više naučno-racionalno nastrojani, za razliku od umjetnički i spiritualno inkliniranih susjeda. Vjeruje se da su obje civilizacije, zbog tehnoloških eksperimenata na Atlantidi, zbrisane sa površine Zemlje.

18. EK-BALAM I KOBA

Prva misterija vezana za veliki grad Maja Ek-Balam (“crni jaguar”) je kako je ovako značajan grad gotovo potpuno nepoznat javnosti.

Pogled na piramide grada Maja Ek-Balam, Jukatan, Meksiko

U knjizi biskupa Diego De Lande iz 1571. godine (on nije za života objavio ovaj rukopis nazvan “Izvještaj o događanjima na Jukatenu”), ne nalazim nikakvu referencu u vezi Ek Balama. Ali zato, osam godina kasnije, 1579., španjolski konkvistador “komandir” Juan Gutierrez Picon bilježi u svom “Izvještaju o Ek Balam-u” da mu je kapetan Francisco de Montejo (zapovjednik konkvistadora) poklonio grad Ek Balam. U to vrijeme Ek Balam je bio glavni grad provincije Tiquibalon sa gradom i pet okolnih sela. Poklon je uslijedio kao zasluga što je komandir Picon bio jedan od osvajača Jukatana.

Neki drugi španjolski izvori, pak, govore da je Ek Balam bio na čelu velikog imperija zvanog Talol.

Enormne dimenzije ovog Grada su ono što ga izdvaja od drugih kao i činjenica da je centralni dio bio okružen sa dva zida. (To je karakteristika za još samo dva grada Maja, Majapan i Tulum.) Na desetak kvadratnih kilometara tek je renovirano nekoliko objekata.

Većina sačuvanih piramida je iz klasičnog perioda (600. - 900. godine), ali za nekoliko manjih hramova je utvrđeno da datiraju još iz 100. godine p.n.e. Nema sumnje da je grad bio veliki i bogat, da bi potonuo u tišinu i mrak u desetom stoljeću. Nakon doba komandira Picon-a (1579.) trebalo je proći 300 godina da Desire Charnay (1886.) započne rasčišćavanje Ek Balam-a. I ponovo ništa stotinu godina sve do 1987. kada započinje ozbiljan rad na rekonstrukciji.

Na samom ulazu u Grad dočekuje me Kapija od koje je polazio bijeli put – sakbe. Na tabli čitam: “Ova sekcija sacbe puta je široka deset metara (!) Putevi su bili simboli važnosti gradova sa više ekonomske i političke moći...”

Imati deset metara širok kameni put (otprilike kao auto put sa četiri trake) je zavidno. Dodamo li tome činjenicu da je u grad vodilo čak pet puteva (dva ka južnom ulazu) je impresivno.

Turista nije bilo tog jutra. Na ulazu dva Meksikanca koji rade na obnavljanju građevina. Zajedno smo prošli dionicom bijelog puta. S nama u društvu šest mršavih, poludivljih pasa. Na deset metara širokom putu (pokoji kamen tek izroni sa strane podsjećajući na dane Maja) idem ka piramidama. Igralište je renovirano; Ovalna palača djelomično. Onda izroni Akropolis kao jedna od najviših sačuvanih građevina Maja na Jukatanu. Riječ je o vrlo širokoj piramidi na kojoj počiva nekoliko hramova koji nisu međusobno povezani.

Penjem se na kamenu grdosiju; strane su joj oko 150 metara, visina 35 metara. Renovirani hramovi donose još jednu novinu za mene. Među uklesanim figurama su i likovi sa krilima. Anđeli, leteća bića?

Sami vrh piramide se još renovira. Ipak, prebacio sam se preko improvizirane ograde i pustio da mi vjetar zapljusne lice. Pogled preko džungle Jukatanom do mora...

KOBA

Posjećujem veliki centar Maja na Jukatanu, okružen džunglom. Na sedamdeset i pet kvadratnih kilometara (!) rasprostire se Koba. Leži na pet jezera.

Koba je povezana sa manjim centrima u svojoj okolini sa četrdeset i pet (45!) bijelih “sakbe” puteva. Putevi se pružaju pravo i nema sumnje da prate energetske i kosmičke linije. Na primjer, ono što arheolozi danas nazivaju Sakbe broj 1, ide od Kobe čitavih 100 km do grada Jahuna, u blizini Čičen Ice.

Ovo je Grad koji se pruža na najvećoj površini u Svijetu Maja; tri sekcije su otvorene za javnost i međusobno su udaljene po nekoliko kilometara. Prvo nailazim na igralište koje je rekonstruirano; slijedi kružna građevina koju su arheolozi prozvali “Crkva” i koja ima niz astronomskih funkcija. Nakon još nekoliko “oltara” i hramova raste napetost u zraku: približavam se Velikoj Piramidi.

Velika piramida, Koba, Jukatan, Meksiko

Napokon, putokazi me dovode do čistine i onda mi zastaje dah: preda mnom je najviša sačuvana piramida Jukatana. Nedavno su na njoj izvršeni rekonstruktivni radovi tako da sam imao zadovoljstvo da se penjem do vrha. Stepenice su široke i izgrađene od većih kamenih blokova na prilaznim platformama. Kako se približava vrh postaju uže i strmije.

Piramida nije građena u stilu ostalih građevina na Jukatanu. Radije, ona pripada dizajnu piramida iz Petena (Guatemala). Jedino se na vrhu nalazi hram koji je tipičan za ovo podneblje. To mi govori o nekoliko perioda ovog grada: pretklasičnom i klasičnom (600. – 900. godine)

Savladao sam svih sedam nivoa i nalazim se na vrhu. Ispod mene se zeleni šuma Jukatana. Ponegdje izviruju kamene građevine piramidalnog i ovalnog oblika. Jezero Koba se ugnijezilo u šumi. Dobijam bolji osjećaj za prostranstva ovog Centra. Literatura govori o 55.000 stanovnika. A ovu piramidu, 42 metra visoku, indijanci su prozvali Nohoch Mul (“velika kamena gomila”).

Gledajući šumu ispod sebe prisjećam se, po ko zna koji put, legendi Maja i Priče o Kreaciji: "...mogućnost da se vidi na velike udaljenosti daje moć koja onda dijeli bogove od smrtnika... sveštenici Maja i njihovo plemstvo su dobijali božanske atribute podižući se iznad vrhova šuma..."

Prešao sam ukupno 12 kilometara. Sretan sam što Španjolski konkvistadori nisu otkrili i uništili ovaj centar Maja. Imao sam priliku da osjetim naprednu tehnologiju gradnje i nebeskog planiranja Grada, koji je ponovno bio otkriven tek 1890., da bi ozbiljniji radovi na rekonstrukciji počeli tek početkom 1970-ih.

Ovaj dio Jukatana je beskrajna ravnica; nigdje brežuljka. A Maje su odavde izgradili 45 perfektno ravnih puteva u raznim pravcima. I to kroz džunglu. Kojim instrumentima su određivali pravac? Da li su se verali na krošnje drveća i dobacivali radnicima kako da grade auto put? Ili su imali letjelice sa kojih su laserskom preciznošću markirali pravac na koji će doći bijeli kamen?

Napuštam Kobu ("Coh-bah", u prijevodu "vode uskomešane vjetrom") i njenih pet jezera. Od 15.000 građevinskih struktura vidio sam 1% koliko ih je rekonstruisano, ali i to mi je bilo dovoljno da odem zadovoljan i ispunjen.

19. KRUŽNA PIRAMIDA KVIKVILKO

Kvikvilko - davno zaboravljena meksička kružna piramida koja se ne nalazi na turističkim mapama.

Španjolski kralj Filip Drugi, habsburške krvi, proširio je svoje kraljevstvo do Italije i Holandije te Srednje i Južne Amerike. Sredinom šesnaestog stoljeća ženi englesku kraljicu Mariju da bi tridesetak godina kasnije od tih istih Engleza pretrpio poraz na moru koji je Španjolsku koštao dominacije nad svjetskim morima.

GIGANTI "GRADITELJI" PIRAMIDE

Filip šalje svog pouzdanog ljekara Hernandeza u Meksiko da ispita priče o čudnoj piramidi Cuicuilco (Kvikvilko). Nakon proučavanja piramide, Hernandez piše svom suverenu: "... Pronašli smo kosture velikih zvijeri... te kosture ljudi koji su dostizali visinu od skoro šest metara... Urođenici vjeruju da su ovu piramidu izgradili giganti..."

Tristopedeset godina kasnije je utvrđeno da zvijeri pripadaju izumrlim vrstama Toksodona i Titanotere. Ljudski kosturi nisu, pak, ni nakon 450 godina dostupni javnosti.

Skromna tabla pored puta upozorava na arheološko nalazište. Čuvar me upozorava da ne smijem snimati piramidu iz blizine. (To mi je bio prvi slučaj da ne dozvoljavaju video kameru u nekoj od piramida.)

Informacija uz piramidu govori o nekoj nepoznatoj civilizaciji koja je izgradila prvu kružnu piramidu na ovim prostorima 1.000 godina prije nove ere. Govori se o Gradu sa 25.000 stanovnika i erupciji vulkana koja ih je natjerala da ga napuste.

Među mnoštvom malih figurina, keramike, nakita i statua, u Nacionalnom Muzeju Antropologije nalazi se i jedna figura pronađena u oblasti Kvikvilko. Uz dvanaest centimetara dugačku figuru prignute osobe sa šljemom na glavi (?), nalazi se tekst koji tvrdi da je riječ o "Bogu vatre". Prema zvaničnim muzejskim tumačenjima, Kvikvilko civilizacija pripada pretklasičnom periodu (400 do 100 godina prije nove ere).

NAJSTARIJA KAMENA STRUKTURA AMERIKE

Arheolozi tvrde da je ova piramida najstarija kamena struktura u Srednjoj Americi i prvi monument u obje Amerike. Ali doba izgradnje, po njima, nije starije od 600 godina prije nove ere.

Iz daljine gledajući, Kvikvilko je manje brdo. Tek kad mu se pride, vide se ostaci vulkanskog kamena i kružni oblik piramide. Prečnik mu je respektabilan: 115 metara, a površina jednaka dva nogometna terena. Manje kamene strukture se nalaze uz glavni objekat.

Zamislimo ovu priču: potomci Atlantidana su, nakon katastrofe na matičnom kontinentu prije 12.500 godina, ipak uspijevali da ponegdje zasnuju napredne gradove. Tako je bilo i sa Kvikvilkom gdje su podigli kamenu piramidu sa prilaznim rampama i hramom - observatorijom na vrhu.

Međutim, ova imponantna građevina je, zajedno sa čitavim Gradom, stradala u erupciji vulkana Mt. Azusco. Erupcija je bila toliko snažna da je otvorila rupu u zemlji odakle je formiran novi krater - Xitli. Rijeke lave i pepela su prekrile preko 130 kvadratnih kilometara prostora, dubine i do dvadeset metara. Zauvijek je ostalo prekriveno i groblje Atlantidana danas poznato kao Pedrigal. Ispod vulkanskog kamena su kosti naših predaka sahranjenih prema drevnim običajima: skupljena bočna pozicija i crveno drago kamenje (podsjećanja na "crveni kontinent", Atlantidu). A na površini Pedrigala je University of Mexico sa lijepo uređenim stambenim kućama.

Ovaj katastrofalni događaj se zbilo prije više od deset hiljada godina.

Geolozi se slažu da se erupcija zbila u davnoj prošlosti između sedam i dvanaest i po hiljada godina. Arheolozi i historičari, naravno, ne mogu prihvatiti takve rezultate, jer bi morali da mijenjaju historiju.

Ali i jedni i drugi se slažu sa nalazima arheologa Dr. Byron Cummings-a (University of

Arizona) koji je bio prvi koji je u moderno vrijeme (1922.) započeo ozbiljno arheološko proučavanje piramide. On je za Kvikvilko tvrdio da je "najstarija piramida na Zemlji".

Profesionalna geološka zapažanja su da lava iz Pedrigala pripada kasnom Pleistocenskom periodu. A to erupciju smješta u doba prije, najmanje, 10.000 godina. Interesantno je, da je jedan kraj piramide zakopan u lavi iz pedrigalske erupcije. Zaključak: izgradnja piramide je starija od erupcije.

Centralno mjesto u malom muzeju uz piramidu je umjetnička rekonstrukcija - vjerovatni izgled piramide. Pet kamenih kružnih nivoa perfektno "uglačanih", sa dvije prilazne rampe koje vode do vrha i hramom na najvišem nivou. Osjećaj izmaglice, zrak nekako težak, atmosfera gusta. Doživljaj umjetnika se poklapa sa mojim osjećajem: doba Atlantide je doba drugačije klime i načina života.

Napuštajući Kvikvilko, pogled mi se zaustavlja na brdu, nekadašnjem vulkanu, Xitli. Danas prekriven šumom, u prošlosti je bio izvorom tragedije. Zatim gledam na okolnu šumu. Hernandez je ovdje naišao na džunglu prije 450 godina. A sada je samo zaboravljeno nalazište iz davno prohujale historije za koje malo ko mari.

Kružna piramida Kvikvilko, smještena južno od Meksiko Sitija, spada među najstarije kamene strukture među arheološkim nalazima i starija je od 10.000 godina.

20. TOLTECI I TULA

Vozim se prema Tuli, u meksičkoj državi Hidalgo. Odredište mi je nekadašnja prestonica Tolteka. To je najsjeverniji grad od svih drevnih srednjoameričkih kultura.

Historičari su postavili vremenski okvir za civilizaciju Tolteka: od osmog do dvanaestog stoljeća. Tvrde da su Tolteci koristili veličanstveni grad Teotihuakan nakon što je zapaljen i napola uništen u sedmom stoljeću. Tamo su ostali 200 godina i vratili mu nešto od prijašnjeg sjaja. Prisiljeni da ga napuste u desetom stoljeću, idu na sjever gdje osnivaju Tulu. Predvođeni su legendarnim božanstvom Quetzalcoatl-om. Nakon novih 200 godina njihova kultura nestaje u nadiranju barbara sa sjevera.

Sunce nemilosrdno peče; šešir daje malo hlada. Dolazim do arheološkog nalazišta koje je na obodu današnje Tule. Muzejska zgrada nudi zbirku pronađenih ostataka toltečkih rukotvorina. Na tabli, pisanoj rukom, daje se hronologija Tolteka. Quetzalcoatl je Tulu napustio i krenuo ka Istoku, Jukatanu, odakle je na "zmiji" odletio u nebo.

TRI PIRAMIDE TULE

Drevna Tula se prostirala na petnaest kvadratnih kilometara i imala je četrdesetak hiljada stanovnika. Gradom su dominirale tri piramide. Vanjski zidovi su bili obloženi zlatom, srebrom, koralima, školjkama i raznobojnim perjem (simbol za "pernatu zmiju"). Aztečki vandali su ove piramide gotovo u potpunosti uništili i opljačkali nekoliko stotina godina kasnije. Gotovo sve skulpture i ukrasni kameni blokovi su nestali. Likovi jaguara i pernate zmije su dominirali gradom (kao i u svim prethodnim kulturama unatrag tri hiljade godina).

Penjem se uz brdo. Prodavci svakojakih skulptura, hrane i suvenira, te nekoliko njemačkih turista su pouzdani znak da smo blizu piramidama. Izlazim na plato. Dvije piramide, ruševine hrama sa kamenim stupovima, veliki plato sa nekoliko manjih kamenih zgrada. Na vrhu jedne od piramida su impresivni kipovi "ratnika". Tolteci su ih zvali "Atlantidani". Nimalo slučajno. Naime, za sebe su tvrdili da su daleki potomci velike civilizacije Atlantide. Kamene statue su uglavnom uništene sem nekoliko koje su vraćene na vrh piramide. Tamo su, prije hiljadu godina, služile kao stubovi nosači hrama/opservatorije.

Lider Tolteka bio je Mixcoatl (u prijevodu sa nahuatl jezika riječ je o "Zmiji-Oblaku", što je bio simbol za galaksiju Mliječni Put). Nasljeđuje ga sin Tolpitzin, nakon što Mixcoatl-a ubija ljubomorni brat. Tolpitzin vodi svoj narod i osniva grad Tulu. Vlada naprednim imperijom Tolteka; buja ekonomija, umjetnost, nauka. Ceremonije ljudskog žrtvovanja su zabranjene. Vlastiti narod ga počinje zvati božanstvom Quetzalcoatl-om. On se i izgledom razlikovao od

njih: bijele puti i crne brade. U frakcijskim borbama, biva prevaren od strane sveštenstva koje mu podmeće drogu u vino i prisiljavaju da spava sa svojom sestrom. Postiđen, napušta Tulu i obećava da će se ponovo vratiti. I vratiti svoj narod na staze napretka.

(Nažalost, Azteci su preuzeli ovu legendu i u barbarskom Hernanu Kortezu iz Španjolske su vidjeli "povratak" vladara bijele puti i crne brade i predali mu svoje kraljevstvo.)

Sjedim na vrhu piramide. Vješto izravnani plato, središte života Tule, kao da odzvanja zvukovima i slikama nekadašnjeg gradskog zamora. Čuju se razni jezici: Nahuatl, Popoloca, Mixtec, Mazatec i Maja. Bogate kuće, spolja ukrašene jarkim bojama, iznutra sa granitom, pločicama... Gradom hodaju visokocivilizirani umjetnici, sveštenici, trgovci. Na glavnom gradskom trgu su mogu vidjeti uzorci razvijene zemljoradnje: dugački klipovi kukuruza, pamuk u svim bojama, voće i povrće, medicinski proizvodi.

Zvanična historija o civilizaciji Tolteka crpi znanja iz pisanih dokumenata Azteka koji su ovim prostorima ovladali 200 godina nakon nestanka Toltečkog imperija. I ponovo se susrećemo sa primjerom da je historija iskrivljena, nepotpuna, neshvaćena.

U aztečkom dokumentu "Anali Cuauhtitlan" iz 1531. i 1570. stoji: "Tolteci su bili mudri. Njihov rad je bio lijep, perfektan. Njihove kuće prelijepe, popločane u mozaicima, granitu, bez premca. Tolteci su bili mislioci. Započeli su sa računanjem vremena, godina i dana. Znali su odrediti koji su dani bili povoljni..."

TOLTECI – “LJUDI ZNANJA”

Sada progovorimo o zabludama moderne historije.

Osnovna im je teza da su na ovim prostorima nezavisno nastajale razne kulture, kao što su Olmeci, Zapateci, Maje, Tolteci, Mixteci i drugi. Netačno. Historija nije tako ispresijecana. Ono što povezuje sve ove narode je spirtualno znanje. Zbog toga su i simboli znanja (zmija) i "božanstva" (Quetzalcoatl) prisutni bez prestajanja.

Teza o primitivnim ili malo naprednijim "indijancima" ili "urođenicima" je u startu besmislena, jer je riječ o ljudskim bićima koji su shvatili pravu prirodu i ulogu na ovoj Planeti. (Doduše, ne svi, već samo oni koji su živjeli kao spirtualna bića.)

Teza da se civilizacija na ovim prostorima vremenski poklapa sa evolutivnim razvojem ostalog dijela Planete je takođe netačna. Dvije hiljade godina civilizacije, kako se nekada tvrdilo, se brzo mijenja u tri hiljade godina, zatim u četiri hiljade.

Ono o čemu smo mi govorili u prethodnim priložima upućuje na pretpostavku da su upravo srednjoamerički narodi spona sa civilizacijom Atlantide od prije dvanaest i po hiljada godina!

Čovjek je biće sa dugim korijenima. Ne samo sa par hiljada godina, već mnogo dužim. Elite

koje manipuliraju ljudima zato vrlo pažljivo skrivaju ove činjenice: jer ako otkrijemo naše spiritualno razvijene pretke (Atlantidane, Lemuriju, Tolteke), onda ćemo shvatiti da nema razloga za sve ovozemaljske strahove. I da smo mi vječna, kosmička bića. I da trebamo prestati sa stvaranjem negativne energije. Prestati služiti elitama i negativnim bićima iz više dimenzije.

Tolteci su iznimno značajan putokaz za modernog čovjeka. Toliko značajan da ih možemo smatrati za vodeću spiritualnu snagu u "Novom Svijetu" (obje Amerike).

Aztečka riječ "Toltek" u prijevodu znači "čovjek znanja". Zabluda današnje historije je misliti da je ovo bio "narod koji je živio od osmog do dvanaestog stoljeća."

Tolteci su simbol najvišeg duhovnog nivoa znanja kojeg ljudsko biće može dostići.

Oni su spiritualno jezgro koje je prisutno već hiljadama godina kroz kulture Olmeka, Zapateka, Maja..., gradove Teotihuakana, Monte Albana, Palenke ili Tule, sakralne geometrije, kosmičke arhitekture, astronomije i matematike...

Treba odbaciti enciklopedijska tumačenja Tolteka "kao naprednih urođenika koji su nestali prije osamsto godina". U našem svijetu, oni se ne mogu braniti, jer mi progovaramo za njih.

Ali, kada bi otkrili njihov svijet, saznali bi pravu istinu.

A šta ako su oni još uvijek ovdje? I ako još uvijek praktikuju metode drevnog toltecizma?

Meksiko je zemlja čuda. Njegove planine skrivaju 50.000 potomaka "Tolteka". Oni sebe nazivaju Virarika. Većina ih i govori samo virarika jezikom. Jasno, svi pripadnici zajednice nemaju isti spiritualni nivo znanja. U okviru ovog naroda, postoje posebne grupe ljudi zvane Jikareros. Oni su čuvari drevnih magičnih znanja. Oni iskušavaju spiritualne nivoe koje ostali članovi naroda ne mogu ni zamisliti.

Običaji ili tradicije, tako rado upotrebljavani pojmovi "modernog" čovjeka, zajedno sa religijom ili ritualima, ne znače ništa za Jikareros. Oni nemaju neki zatvoreni sistem vjerovanja. Ali zato imaju vrlo efikasne vježbe i praktična iskustva koja su usmjerena da se dostigne najviši mogući nivo svijesti i primanja kosmičkog znanja.

Ovi preživjeli Tolteci nemaju sveštenog lidera, vračeve ni duhovne učitelje. Oni uče direktno od "Univerzalnog Duha". Imaju šamane, "ljude od znanja", koji samo upućuju druge kako da komuniciraju sa Duhom. Nema formalnog učenja. Postoje samo tehnike kako zakucati na vrata gdje učenje počinje. A dalje ovisi o svakom individualnom biću. Svako treba čuti, osjetiti, vidjeti za sebe. I, naučiti. Bez posrednika. Bez crkvi, hramova, sveštenika. To je put i način Tolteka.

Preživjeli Tolteci žive u svom svijetu i nemaju nikakvog interesa za ne-Toltečki svijet. Za "naš" svijet. Ne žele da nas uče niti da nam prodaju ništa. Njihov interes je da održe živim vlastitu tradiciju i znanje. To je jedini način da zadrže svoju ulogu kao "polja energije". Kao stvarnih sinova i kćeri Sunca. Sa istom prirodom kao Otac Sunce i sa istom ljubavlju kao

Majka Zemlja.

Njihova poruka je: "Mi smo sinovi Sunca i naša priroda je da sijamo!"

Ostaci piramide u Tuli, Meksiko, sa kipovima "Atlantiđanima", koji su služili kao nosači za nekadašnji hram

21. JAHČILAN

Nakon nekoliko vojnih patrola i vožnje prema jugu meksičke države Čiapas stižem do seoceta Frontiera Corozal. Improvizirani stol i tri naoružana vojnika predstavljaju granični prijelaz. Hiljadu metara široka rijeka Ušumasinta je počesto bila mjesto ilegalne trgovine drogama, oružjem i emigrantima. Pregledaju mi pasoš, upisujem se u knjigu i onda krećem prema svom brodiću.

Jedini način da se dođe do Jahčilana je rijekom. Puteva nema, jer je sa obje strane rijeke gusta džungla. Čitam oficijelne Putne informacije: "Jahčilan je vrlo lijep grad Maja ugnijezđen u rijeci Ušumasinta. Morate uzeti brod da biste došli do njega. Vožnja traje oko

sat vremena. Možete plivati u rijeci ako želite. U njoj ima krokodila." Vrlo informativno. Plivanje mi ovog puta nije bilo u planu, tako da neću morati razmišljati o krokodilima.

Ime Jahčilan znači "zelene stijene". Očigledno riječ je o nazivu kojeg je ovaj grad dobio kada je već odavno bio napušten i zarastao u divlju sumu. Ni starije ime, Izancanac, vjerovatno nije pravo ime grada.

Onaj jaz koji je nastupio nestankom Maja u devetom stoljeću odsjekao je skoro sve etimološke veze civilizacije Maja sa onima koji su došli poslije njih.

DOMINANTNI CENTAR

Pristao smo uz obalu i nestrpljivo sam se uputio ka "Velikoj Plazi". Ovo je bio dominantni centar duž Ušumasinta rijeke: uzvodno i nizvodno je smješteno nekoliko desetina gradova Maja od kojih, trenutno, ni jedan nije otvoren za javnost niti su započeli značajniji arheološki radovi.

Otkriće Jahčilana je nastupilo dosta kasno; prvi ga je pomenuo Juan Galindo 1833. Značajniji opis daje Teoberto Malet nakon svojih posjeta 1897-1900. Ozbiljniji radovi na obnavljanju Grada se poduzimaju početkom 1970-ih i povremeno traju do danas.

Meni je posebna draž biti u gradu Maja uz samu rijeku. To mi je bila novina. Osjećaj da se piramida diže iz vode.

Ulazak u Jahčilan vodi između kružne i stepenaste piramide, Čiapas, Meksiko

Uspon Jahčilana, prema dosadašnjim podacima, počinje od 250. godine. Yat-Balam, osnivač dinastije koja će vladati u narednih 500 godina, je preuzeo tron 320. i gradić postaje regionalnom silom. Najveću moć je imao za kralja Shield Jaguara Drugog, koji je umro 742. godine imajući preko 90 godina. To je doba nastanka većine danas sačuvanih hramova i piramida. Grad je inače podijeljen u tri dijela: Velika Plaza je smještena na poravnanom platou uz rijeku, Veliki Akropolis se nalazi na brdu (piramidi?) do koga vode široke stepenice, a Mali Akropolis je na susjednom izdvojenom brežuljku koji je, vjerovatno, imao ulogu vladarske rezidencije.

GRANDIOZNI VRH PIRAMIDE

Ulazak na Veliku Plazu vodi između piramide i kružnog hrama. Ovaj uski prolaz zatim vijuga hodnikom sa nizom prostorija kojeg su arheolozi nazvali "labirint". Očigledno da je arhitekta vodio računa da napravi teško pristupačan grad čiji će se limitirani ulazi lako braniti. Velika većina ostalih gradova Maja ima vrlo otvorene koncepte.

Na Plazi zavirujem u svaki objekat. Prepoznatljivi kameni luk Maja, igralište, uzdignute kamene stele na centralnim mjestima... Tišinu povremeno prekidaju majmuni na vrhovima krošnji i krici papiga. Desetak Meksikanaca mačetama raščičavaju put između dvije piramide. Otprilike je jedna četvrtina objekata pristojno očišćena. Iznad ulaza su vidljivi hijeroglifi Maja; kameni linteli teški nekoliko tona odaju majstorstvo, ali i bogatstvo ovog Grada.

Hijeroglifski tekst se nalazi na preko 110 mjesta u Gradu. Dešifriran, daje jasnu viziju o Jahčilanu kao sofisticiranom ekonomskom i socijalnom entitetu kompleksnih odnosa sa obližnjim gradovima. Posljednji uklesani datum je iz godine 810.

Ipak, najspektakularniji je uspon ka Velikom Akropolisu. Preko stotinu stepenica širokih dvadesetak metara vode između hramova ka vrhu brežuljka. U zvaničnom opisu ovog mjesta pominje se prirodno brdo sa vještački napravljenim zemljanim nanosima, međutim ja sam bliži ideji da je, umjesto o prirodnom brdu, riječ o stepenastoj piramidi kolosalnih razmjera davno već zarasloj u šumu s nekoliko zemljanih nanosa na svojoj površini. Ako Meksička vlada nađe nekog novca da nastavi otkopavanja nadam se da će potvrditi ovu pretpostavku.

Stoljetna stabla su pružila svoje korijene preko stepenica, ali se može zamisliti grandioznost ovog mjesta u doba kada je Grad bio na vrhuncu svoje moći. Vladar Bird Jaguar Četvrti (752-772) se s pravom smatrao liderom regije, džungle i rijeka.

U momentu kada se izbije na široki plato ukazuje se izvanredna građevina koja predstavlja vrh ove ogromne piramide. Njeni razmjeri su veći nego u sličnih piramida u Tikalu ili Palenkeu. Dva niza sa po šest stepenica vode do ulaza u tri odvojene prostorije. Piktoglifi i ostaci crvene boje sjena su nekadašnjeg glamuroznog izgleda. Na vanjskoj fasadi ostala su

udubljenja u kojima su nekada bili paneli i uklesane figure u kamenu.

Hram na vrhu piramide, Jahčilan, Čiapas, Meksiko

Nastavljam puteljkom. Mali drveni putokaz pokazuje smjer ka Malom Akropolisu. Strmi uspon vodi do vrha brežuljka (?) gdje je smještena Palača sa velikim prostorom za okupljanje (ili igru?). Izdvojenost i teška pristupačnost ukazuje da je ovo bila rezidencijalna oblast.

Jahčilan ostaje iza mene. Moje posljednje misli o njemu su vezane za skorašnji sastanak neprofitne organizacije za zaštitu svjetskih spomenika (World Monuments Fund). Tada je Bernard Selz pokonio 200.000 dolara za konzervaciju i zaštitu Grada, koji je uvršten na listu od 100 najugroženijih svjetskih spomenika kulture. S obzirom da će za koju godinu sigurno napraviti i cestu, broj posjetilaca će se povećati, a time i opasnost da se ovaj sjajni grad Maja dalje ruinira.

22. BOSANSKA PIRAMIDA SUNCA

U Evropi, zvanično, nisu postojale piramide koje su gradile drevne civilizacije sve do 2005. godine. Brdo Visočica, koja se uzdiže iznad grada Visoko, u sebi krije stepenastu piramidu, čiji su graditelji iz duboke evropske prošlosti. Geološki je nedvojbeno potvrđeno da se ispod plitkog sloja humusa nalazi kolosalna kamena građevina.

Kao posljednja u nizu izabраниh svjetskih piramida koje pominjemo u ovom feljtonu, Bosanska piramida Sunca izaziva poseban respekt. Inicijalne informacije upućuju na postojanje piramidalnog kompleksa koji po svojoj veličini, a time i značaju, ide uz sami bok piramidama u Meksiku (Teotihuakan) i Egiptu (piramide u Gizi).

POČETNE FAZE ISTRAŽIVANJA

Priča o brdu Visočici kao pravilnom geometrijskom obliku piramide je poznata. Postojanje četiri strane piramide i njihovo poklapanje sa stranama svijeta je bilo sasvim dovoljno da se postavi hipoteza da ovo brdo nije prirodna formacija, već djelo ljudskih ruku.

Prvi logičan istraživački korak u dokazivanju hipoteze bio je utvrđivanje da li postoje geološke anomalije na brdu. U avgustu 2005. izvršena su sondažna bušenja na reprezentativnom uzorku: tri strane svijeta, različite nadmorske visine, nekoliko stotina metara udaljenosti. Najdublja bušotina bila je 17 metara. Analizom izvađene jezgre ustanovljene su anomalije koje su upućivale da priroda nije autor ovog “brda”.

Slijedeći istraživački korak bio je otvaranje “sondažnih bunara”, odnosno širih iskopa. Krajem oktobra i početkom novembra 2005. novi dokazi su ubjedljivo potvrdili hipotezu o piramidi.

Sve ove aktivnosti su pažljivo izvedene sa legalnog i programskog aspekta. Prvo, napravljeno je Pismo namjere sa Programom istraživanja. Sklopljen je ugovorni odnos sa nadležnom državnom institucijom koja skrbi za sredovjekovni grad Visoki koji se nalazi na vrhu brda Visočice. Nakon toga su dobijene dozvole sa tri nivoa: opštinskog (Upravni odbor Zavičajnog muzeja u Visokom), nadležnog Kantonalnog ministarstva i institucije sa nivoa Federacije. Posebne saglasnosti i dozvole su dobijene za istraživanja u avgustu te u oktobru. Za izvođenje radova je angažovana domaća firma koja ima dozvolu ministarstva Federacije da se bavi ovom vrstom radova. Laboratorijske analize su obavljene u Sarajevu, a minerološko-petrografski izvještaj od strane jedinog sedimentologa u BiH. Geološki izvještaj je radila dipl. geolog, osoba sa 25 godina geološkog iskustva. Svi pronađeni artefakti se bilježe, slikaju, pakuju i predaju nadležnoj instituciji gdje se protokolišu. Primjera radi, jedan pronađeni kostur je obrađen od strane dipl. arheologa, napravljena je skica, fotografija, bilješka, očišćen je, spakovan i poslan na analizu za utvrđivanje starosti. Nakon svake faze se podnose izvještaji nadležnim organima.

Ovu proceduru sam poštovao od početka kako bi čitav Projekat bio zakonski dobro utemeljen.

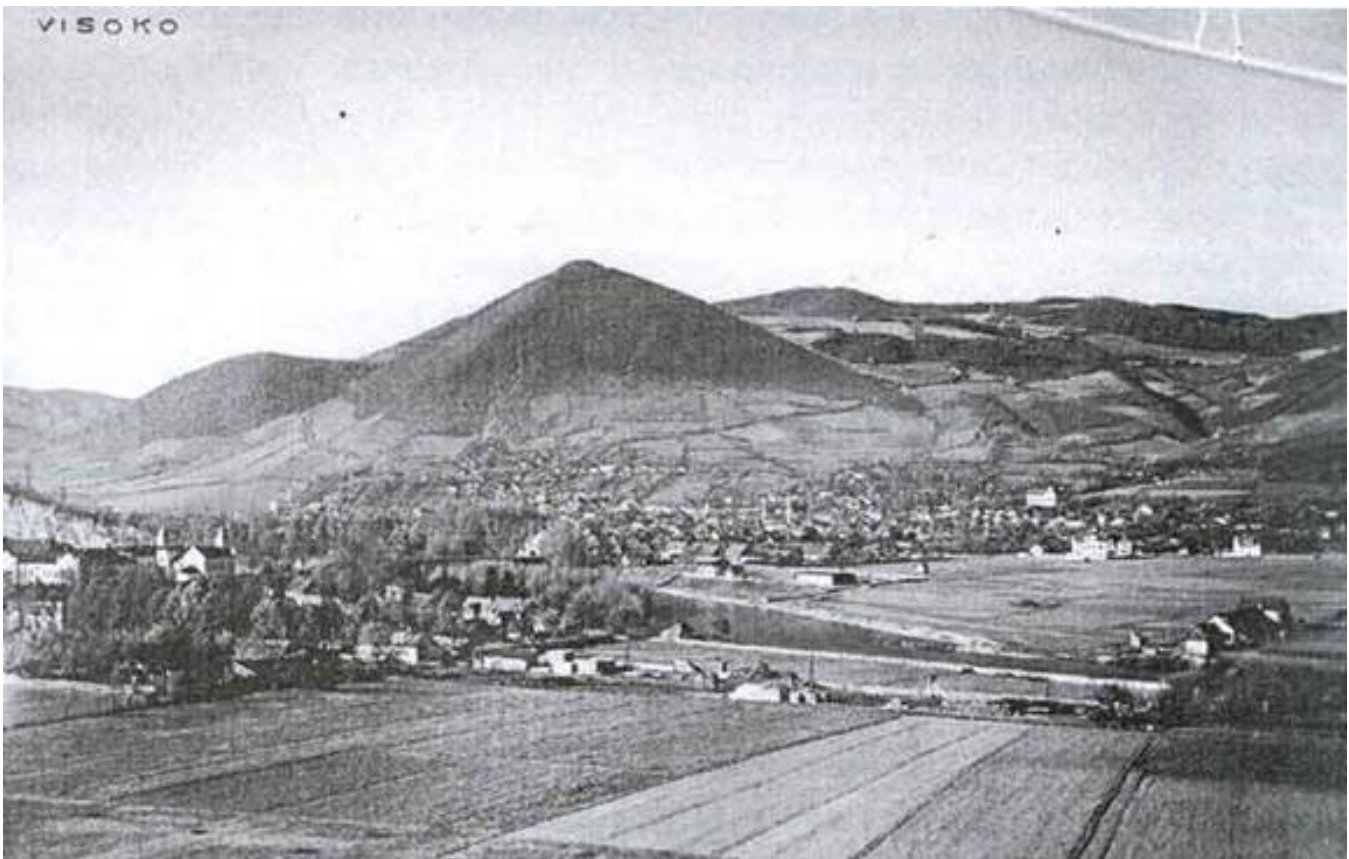
DOKAZI

1. Prilazni plato piramidi, orijentisan sjever-jug, bio je predmet analiza tokom obje faze geološkog istraživanja. Utvrđeno je da kamene ploče pješčara (arhitektonskog kamena) popločavaju monumentalni plato u dužini od 420 metara! Sondažna bušenja su pokazala da su blokovi na dubini od 20 cm i to debljine od 10 cm u prosjeku. Budući da se pješčar u prirodi ne javlja tako male moćnosti (debljine) bilo je očito da nije riječ o prirodnoj formaciji. Između dvije faze iskopavanja, novi vlasnik prilazne parcele je bagerom “raščiščavao” dio platoa. Pri tome je prekopao preko 700 kvadratnih metara i na jednu gomilu bacio niz kamenih ploča. Time je nepovratno uništen dio monumentalnog platoa piramide. Međutim, s druge strane, te ploče su sasvim jasno pokazale da su one prvobitno bile sječene i obrađivane ljudskom rukom, polirane i prenesene na ovaj prostor. Na taj način su definitivno pokopane druge dvije opcije: prvo, da je riječ o prirodnim pločama, a druga, da je riječ o “nekropolji stećaka”. Ova ideja o platou kao nekropolji stećaka je tipičan primjer nekritičkog prenošenja starih teza u bosanskoj stručnoj literaturi i među njenim stručnjacima. Naime, prije šest decenija je Kosta Čurić, vidjevši dvije ploče pješčara kako vire na platou piramide, rekao da su to “položeni stećci”. I nakon toga su generacije ponavljale istu stvar. Vrijeme je da domaći stručnjaci izađu iz te zablude. Riječ je o pravilno popločanom platou od 15.000 kvadratnih metara. To su već potvrdili eksperti iz različitih oblasti, a koji su došli na lice mjesta (geolog, građevinar-stručnjak svjetske organizacije za zaštitu spomenika i arheolog stručnjak za srednji vijek).
2. Zidovi piramide su građeni od kamenih blokova breče. To je prirodni materijal koji nastaje u dolinama gdje se sječe i prenosi na mjesto gradnje. Pravilno odsječeni blokovi su slagani u redove, s tim da je svaki novi red pomaknut unutra i tako se dobivao željeni nagib zidova piramide. Široki iskop na jednoj strani piramide je pokazao stepenasti karakter piramide; terasa od dva i po metra, kosina od tridesetak metara, terasa od dva i po metra itd. Ovo naliči dizajnu piramide Sunca u Teotihuakanu (Meksiko).
3. Uočene su pravilno odrezane kamene ploče pješčara (20 cm debljine) sa visokim sastavom željeza što im daje izraženu crvenu boju. Površina im je uglačana (rad ljudskih ruku!) Na jednoj od sondažnih bušotina je utvrđeno da se te ploče javljaju pravilno odrezane na jednako udaljenim nivoima – dijeli ih 1,10 metara dubine. Naravno, priroda nije oblikovala ovako pravilne ploče na pravilnim udaljenostima. A pogotovo priroda nije autor koncentričnih krugova na ovim pločama. Pretpostavljam da su ove ploče imale dvojaku ulogu: ornamentalnu i za pojačavanje energetskog strujanja u piramidi. Prilikom kopanja ustanovili smo da prisustvo ovih ploča izaziva magnetnu interferenciju. U daljim istraživanjima ćemo pokazati da su podovi i plafoni piramide bili oblagani ovim pločama, kao i pojedini dijelovi vanjskih zidova.
4. Ekspertnom oku geologa nije moglo izbjeći obilje dokaza o anomalijama tla: na primjer, prelazak gline u lapor na plitkim dubinama, da bi zatim slijedili nivoi šljunka i stjenovitog materijala, pa opet pomiješan “nepropusni” lapor sa stijenama i pijeskom. Dokaz za dokazom da priroda nije oblikovala Visočicu čak ni pod uslovima ekstremnog tumbanja i riječnih nanosa. Ovdje je riječ o ogromnim zemljanim radovima prilikom građenja piramide.
5. Piramida je povezana sa okolnim ceremonijalnim objektima i važnim prirodnim

tačkama (jezera, izvori vode) sa podzemnim kompleksom tunela. Od ulaza u “pećinu” kod mjesta Ravne prošao sam tunelima 200 metara. Tuneli su ljudskom rukom napravljeni; svodovi su od breče, polukružno obrađeni. Originalna visina je bila oko 2,5 metra. Na ovoj sekciji tunela uočio sam četiri račvanja – prolazi su ljudskom rukom napravljeni pod 45 stepeni jedan od drugog. Svakih pedesetak metara su napravljeni ventilacioni otvori. Većina prolaza je, usljed nanosa zemlje, zatrpana.

Očigledno je da su graditelji piramide koristili samo prirodne materijale koje su nalazili u široj okolini Visočkog kraja. Dovezeni materijal, prije svega lapor, poslužio je kao čvrsta podloga za oslanjanje i zidanje građevina. Kamene blokove pješčara isklesao je u prvom bosanskom kamenolomu, vjerovatno u krugu 50-ak kilometara. Breču je sjekao u podnožju neke od bosanskih planina (Bjelašnice, Igmana). Kameni blokovi, od kojih su neki teški i po nekoliko tona, su transportovani na isti način kao i oni u Meksiku, Peruu, Libanonu i Egiptu.

Izgradio je prostorije unutar piramide. To objašnjava prisustvo nivoa vertikalnog lapora umjesto horizontalnog što su pokazale geološke sondazne bušotine. Temelji su građeni od šljunka, pijeska i kamena. Piramidalni oblik povoljno je utjecao na vodu. Kiše i podzemni tokovi su bili blagotvorni, o čemu svjedoči izvor “ljekovite” vode kod mjesta Ravne, koja je izvirala ispod piramide.

Fotografija Bosanske piramide Sunca prekrivene šumom i 15 cm humusa, snimljena iz aviona sredinom XX stoljeća

Pravilno odrezane kamene ploče pješčara od kojih je građen prilazni monumentalni plato piramide

23. NAJVAŽNIJI HISTORIJSKI SPOMENIK EVROPE

U središnjoj Bosni i Hercegovini se nalazi najvažniji historijski spomenik u Evropi. Piramidalni kompleks u Visočkoj dolini daleko prevazilazi interes pojedinaca, grada ili države. Riječ je o projektu svjetskog značaja. Tu su činjenicu prepoznali najvažniji svjetski mediji, a osjećaju je svi dobronamjerni Bosanci i Hercegovci.

PROJEKTNI TIM

Stoga se formira tim stručnjaka različitih profila koji će svojim entuzijazmom i stručnošću doprinjeti da se pažljivo izvrši ekskavacija, restauracija i trajna zaštita budućeg

Arheološkog parka “Bosanska piramida Sunca”.

U timu su, između ostalih, slijedeći stručnjaci (abecednim redom): Adams Jonathan, istraživač korelacije među svjetskim piramidama (Suffolk, Velika Britanija), Avdičević Mirza, historičar (Kanada), Bašić Anton (Japan), Čakić Goran, dipl.ing. (BiH), Čobanov Silvana, dipl. arheolog (BiH), dr. Čorić Stjepan, geolog i paleontolog, Austrijsko geološko društvo (Austrija), Forgone Adriano, izdavač historijskog i arheološkog magazina HERA (Italija), Gjonbalaj Lorik (Kosovo), Hasanbegović Omer, arhitektonska vizualizacija i dizajn (BiH), Janković Saša, arheolog (BiH), Jovanović Jovo, dipl.ing. (BiH), Jukan Nedim, dipl. geolog (BiH), dr. Kulović Mirsad, transportno odjeljenje države Tenesi (SAD), Lund Pete, arheolog (Portland, SAD), Mahinić Adnan, artist i ilustrator (BiH), Matić Aldo, historičar (Hrvatska), Menger Dejan, speleolog (BiH), Mihailović Siniša, novinar-istraživač (BiH), Moller Nicholas, predsjednik GIFNET (Švicarska), Narcis L., grafičko oblikovanje (Oslo, Norveška), Nukić Nadija, dipl. geolog (BiH), Pavlović Goran (Irska), Pilav Sead, dipl. arheolog i etno-historičar (Univerzitet u Štokholmu, Švedska), Repisti Ibrica, dipl. geolog (Kotor, Crna Gora), Rumi Tomas, arheolog (Mađarska), dr. Smailbegović Amer, geofizika, glavni naučnik Spectir Corp. (Reno, Nevada, SAD), Zečević Bojan, vlasnik IEVE agencije (London, Velika Britanija), Zisko-Aksamija Ajla, doktorant iz arheologije (SAD)...

Lista je otvorena i dobrodošli su svi oni koji imaju kreativne sugestije u ovom pionirskom poduhvatu za Bosnu i Hercegovinu.

NOVI GEOLOŠKI IZVJEŠTAJ

Nadležnim državnim organima u novembru 2005. odlazi Izvještaj o geološkom ispitivanju tla. Slijede izvodi iz tog Izvještaja čiji je autor iskusni dipl. geolog iz BiH:

1. S obzirom da je oblik Visočice pravilan geometrijski oblik, čije su sve četiri strane identične (osim prednjeg dijela zbog ulaznog platoa), može se zaključiti da priroda u toku svog stvaranja nije mogla istaložiti ovako pravilan geometrijski oblik, jer svi ovi materijali pripadaju sedimentnim kastičnim stijenama, koje su nastale od sitnih čestica nošenih vodom i taložene.
2. Prilikom izvođenja početnih istražnih radova već je potvrđeno da je ulazni plato najvjerovatnije popločan sa obrađenim pločama pješčara.
3. Utvrđeno je da se nakon određene dužine penjanja pod istim konstantnim uglom dolazi na jedan zaravnjen plato, širine cca 2,5 metra, da bi nakon toga ponovno bio uspon, pa opet plato i sve tako do vrha “Visočice”.
4. Grubim otkopavanjem su se ukazale već određene konture, za koje se može reći da imaju određenu geometriju. Čišćenjem blokova špartlom i metlicom može se vidjeti da su blokovi slagani jedan na drugi, s tim da je onaj koji se nalazio iznad smaknut prema unutra, ali su poredani kao cigle pri gradnji objekata. Pošto je sloj humusa jako male moćnosti nije u mogućnosti da zaštiti površinski sloj breče. Interesantna je pojava da na blokovima koji su bili prekriveni mahovinom, blok je čitav i neoštećen. Takva dva bloka su otkrivena ispod ovog sondažnog bunara, gdje se jasno vide ravne strane ta dva bloka i mjesto njihovog spajanja. Daljnjim detaljnim čišćenjem spoja

između dva bloka, na mjestu gdje je humus ušao dublje u dubinu, otkriveno je da je taj blok ispod obrađen i ravne glatke površine.

5. **Ekipa koja je radila na ravnom dijelu platoa izvršila je skidanje površinskog dijela humusa površine 2,00 x 2,00 m. Cijela ova otkopana površina je ravna. Nažalost, zbog prekida radova nismo bili u mogućnosti da izvršimo i detaljno čišćenje ove površine da bi vidjeli na koji način je urađena geometrija ovog platoa.**
6. **Sondažni bunar SB-2: na dubini od 0,60-0,70 m konstatovana je pojava ploča različite veličine od dolomita i pješčara. Ploče su pravilno raspoređene u istom nivou po cijeloj površini sondažnog bunara. Na dubini izvađena je ploča pješčara na kojoj se jasno vide koncentrični krugovi...**
7. **Sondažni bunar SB-3: Iz dosada otkopanog se može konstatovati da je plato najvjerojatnije svojom cijelom dužinom centralnog dijela popločan... Popločavanje nije bilo u vidu stepenica, već je postavljanje ploča pratilo nagib padine. Vizuelno se može vidjeti da su te ploče djelo ljudskih ruku, što znači izrezane u dimenzije koje su im bile potrebne. Nažalost, pri radu sa bagerom od strane vlasnika imanja, neke od tih ploča su slomljene, ali one koje su ostale neoštećene su pravilnih ivica i iste debljine.**
8. **Ploče koje je vlasnik imanja izvađio bi bilo poželjno na neki način zaštititi ne od utjecaja atmosferilija, nego od mehaničkih oštećenja, tako da bi se pri rekonstrukciji pokušalo te ploče vratiti na njihova prvobitna mjesta. Treba svaku ploču izmjeriti (dužinu, širinu i debljinu), označiti i kompjuterski pokušati ih smjestiti na njihovo prvobitno mjesto.**

EPILOG

Ovaj feljton pokazuje da su piramide nastale od strane visoko razvijenih civilizacija koje su poznavale energetske suštinu planete i ljudskih bića. Usto, pokazuju neospornu genijalnost u kosmičkim korelacijama, građevinskim tehnikama, poznavanju sakralne geometrije i matematike, akustičnog inženjeringa...

Starost piramide će biti utvrđena ako se pronađe organski materijal (kosti, drvo, ugalj) u unutrašnjosti piramide koji je pripadao originalnim graditeljima. Međutim, i ako se ne pronađu organski artefakti Bosanska piramida Sunca redefinira evropsku historiju. Tu, pred našim očima.

Ovo je šansa jedne generacije političara na tri nivoa (opština Visoko, Ze-Do kanton, Federacija) da podrže ovu viziju i zajedno je sa Projektnim timom pretoče u stvarnost. Prvi korak je donošenje Odluke da se odgovarajuće područje Visočice proglasi zemljištem od posebnog interesa na kojemu će se nesmetano vršiti istraživanja.

U tom kontekstu treba biti svjestan da je prvi evropski piramidalni kompleks u Visočkoj dolini od neizmjernog značaja za shvatanje piramida u svijetu. Preciznim mjerenjima koji slijede, utvrdiće se veza između najvažnijih svjetskih piramida. Možda je baš Bosanska piramida Sunca ključ za objašnjenje svih ostalih.

Kada pređemo onih 120 kamenih stepenica koje vode u utrobu Bosanske piramide...bićemo

dovoljno blizu rješenju.

Ilustracija rasporeda kamenih blokova od kojih su građeni zidovi piramide, autor dipl. geolog
Nadija Nukic, nadzorni organ geoloških iskopavanja

Kamene ploče pješčara sa ornamentalnim koncentričnim krugovima od kojih su popločani podovi prostorija i dijelovi vanjskih zidova piramide

24. PETOGODIŠNJI PROGRAM ISTRAZIVANJA BOSANSKE PIRAMIDE

HIPOTEZA: BRDO VIŠOČICA JE SVOJOM KOMPLETNOM DUŽINOM I VISINOM OD 220 METARA KOLOSALNA STEPENASTA PIRAMIDA SA PRILAZNIM POPLOČANIM MONUMENTALNIM PLATOOM DUŽINE 420 METARA I PODZEMNIM KOMPLEKSOM TUNELA

INVESTITOR: FONDACIJA “ARHEOLOŠKI PARK BOSANSKA PIRAMIDA SUNCA” SA SJEDIŠTEM U SARAJEVU KAO UGOVORNI PARTNER ZAVIČAJNOG MUZEJA U VISOKOM KOJI SKRBI O KRALJEVSKOM BOSANSKOM GRADU VISOKI I SA VLADOM NADLEŽNOG ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA.

IZVOR FINANSIRANJA: MEĐUNARODNI IZVORI (SVJETSKI FOND ZA ZAŠTITU SPOMENIKA, UNESCO, EVROPSKA KOMISIJA ZA KULTURU), DOMAĆI IZVORI (NAMJENSKA BUDŽETSKA SREDSTVA), STRANE I DOMAĆE KOMPANIJE, PRIVATNI SPONZORI, NAMJENSKA SREDSTVA ZA KULTURU AMBASADA U BIH.

STATUS FONDACIJE: NEZAVISNA MEĐUNARODNA INSTITUCIJA SA TRANSPARENTNIM RADOM, UPRAVNIM ODBOROM DIREKTORA I IZVRŠNIM ODBOROM TE SKUPŠTINOM KAO GLAVNIM TIJELIMA I NIZOM SAVJETODAVNIH STRUČNIH ODBORA KOJI SE FORMIRAJU PO POTREBI.

ZAKONSKE PRETPOSTAVKE: FEDERACIJA BIH DA DONESE ODGOVARAJUĆI ZAKON KOJIM SE BRDO VIŠOČICA (500 METARA PRILAZNOG PLATOJA SJEVER-JUG) PROGLAŠAVA TERENOM PRIVREMENO OD DRŽAVNOG INTERESA GDJE ĆE SE ODVIJATI ISTRAŽNI RADOVI U PERIODU 1.1.2006. – 31.12.2010. NAKON PROVEDENIH RADOVA OBJAVIT ĆE SE ELABORAT NA OSNOVU KOJEG ĆE SE, SHODNO UTVRDJENIM REZULTATIMA, ZEMLJIŠTE TRAJNO PROGLASITI OD DRŽAVNOG INTERESA.

FAZE ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI:

2006: OBAVITI ZAKONSKE I ORGANIZACIJSKE PRIPREME, OSNOVATI FONDACIJU, FORMIRATI TRI PROJEKTA TIMA KOJI ĆE ZAPOČETI PROCES EKSKAVACIJE I RESTAURACIJE:

- A. MONUMENTALNOG POPLOČANOG PLATOJA NA NAJMANJE ČETIRI SEKCIJE 10 METARA X 20 METARA;**
- B. ZIDOVA PIRAMIDE NA ŠEST SEKCIJA SA SVE ČETIRI STRANE SVIJETA U ŠIRINI 20 METARA X 50 METARA;**
- C. MAPIRANJE PODZEMNOG KOMPLEKSA TUNELA I PROSTORIJA.**

PRIJE POČETKA RADA PROJEKATNIH TIMOVA, U SARADNJI SA ZAVIČAJNIM MUZEJOM IZ VISOKOG I OPŠTINOM VISOKO, OSIGURATI DA SE 70 METARA RADIJUSA U SVIM PRAVCIMA TEREN KOMPLETNO OČISTI OD ŽBUNJA I OSTALOG RASTINJA KOJE NEPOVRATNO UNIŠTAVAJU PIRAMIDU I KULTURE KOJE SU NA NJOJ GRAĐENE KAO STO SU ILIRSKA I RIMSKA UTVRDA TE KRALJEVSKI GRAD VISOKI.

VAŽNO JE OSIGURATI DA SE INFRASTRUKTURA PRILAGODI OGROMNOM NADOLAZEĆOM INTERESU GRAĐANA BIH IZ ČITAVOG SVIJETA TE STRANACA. U TU SVRHU JE POTREBNO ŠTO HITNIJE ASFALTIRATI ALTERNATIVNI PUT IZ PRAVCA RAVNE-VIŠOČICA KOJI ĆE KORISTITI TURISTI. POSTOJEĆI PUT

PREMA VIŠOČICI IZ VISOKOG ĆE BITI REGULISAN I SAMO ĆE GA KORISTITI MJEŠTANI I ISTRAŽIVAĀKI TIMOVI. TAJ PUT SE NEĆE PROŠIRIVATI, JER LEŹI NA BOĀNOJ STRANI PIRAMIDE.

ZAPOSLOTI LICA NA OSIGURANJU PIRAMIDE I ULAZU U TUNELE. HONORARNO ANGAŹOVATI VODIĀE. OSIGURATI POSTOJANJE MARKETINŠKOG I INFORMATIVNOG MATERIJALA. POSTAVITI OSTAKLJENE TABLE SA POSTERIMA NA KOJIMA JE REKONSTRUKCIJA PIRAMIDALNOG KOMPLEKSA SA KASNIJIM KULTURAMA NA VRHU PIRAMIDE.

2007. NASTAVITI SA PAŹLJIVIM ISKOPAVANJEM I ĀIŠĆENJEM ŠIRIH SEKCIJA: 1. PRISTUPNOG PLATOA; 2. ZIDOVA PIRAMIDE; 3. PODZEMNOG KOMPLEKSA TUNELA.

TRAJNO RIJEŠITI PRILAZNI PUT, PARKING I TURISTIĀKE RUTE SA STALNO ZAPOSLENIM STRUĀNIM OSOBLJEM I VODIĀIMA. UKLJUĀITI TURISTIĀKU ZAJEDNICU BIH I PRIVREDNU KOMORU BIH U PROJEKAT.

OBAVITI GEOLOŠKA SONDAŹNA BUŠENJA NA PLJEŠEVICI. ZAKONSKI ZAŠTITITI PLJEŠEVICU KAO BOSANSKU PIRAMIDU MJESECA. OSPOSOBITI PODZEMNI TUNEL IZMEĀDU DVIJE PIRAMIDE I OTVORITI GA ZA JAVNOST U LIMITIRANOM VREMENSKOM OKVIRU.

2008. POTPUNO ZAŠTITI OTKOPANE SEKCIJE PLATOA I PIRAMIDE I NAPRAVITI STALNE STAZE ZA TURISTE. OTVORITI PRONAĀENI PUT U UTROBU PIRAMIDE ZA LIMITIRANI BROJ POSJETILACA. PROGLASITI TREĆU, NAJMANJU PIRAMIDU DRŹAVNIM INTERESOM I ZAPOĀETI PROCES EKSKAVACIJE I RESTAURACIJE ISTE. TRAJNO RESTAURIRATI SVE KULTURE KOJE SE NALAZE NA VRHU PIRAMIDE, A POSEBNO KRALJEVSKI GRAD VISOKI.

NASTAVITI SA OTKOPAVANJEM I ZAŠTITOM NIŹIH, PADINSKIH DIJELOVA VIŠOĀICE. MAPIRATI PODZEMNE ZIDOVE, PROLAZE I STEPENICE. PROŠIRITI PODRUĀJE OD DRŹAVNOG INTERESA NA ŠIRI REGION VIŠOĀICE. OTVORITI ZGRADU MUZEJA: BOSANSKA PIRAMIDA SUNCA U VISOKOM.

2009. USPOSTAVITI KOMPLETNE TURE ZA OBILAZAK ARHEOLOŠKOG PARKA. NADOGRADITI METODE RESTAURACIJE KAKO SE NE BI OŠTETIO NI JEDAN DIO PIRAMIDE. ŠIRITI ARHEOLOŠKA ISKOPAVANJA NA SVE DIJELOVE VIŠOĀKE DOLINE NA KOJIMA SU OSTACI DREVNOG PIRAMIDALNOG KOMPLEKSA. ZAPOĀETI EKSKAVACIJU DREVNIH PIRAMIDALNIH STRUKTURA ISTOĀNO OD PLJEŠEVICE.

